

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

Nr	Ettepanek	Seisukoht
1	<p>Kaitseministeerium 26.06.2020 nr 12-1/20/1966</p> <p>Kaitseministeeriumi hinnangul asetsevad kõik eriplaneeringu lähteseisukohtades kajastatud tuulepargi alad riigikaitseliste õhuseiradararite otsenähtavusallas ning nende töövõime tagamiseks kehtivad aladele järgmised kõrguspiirangud:</p> <p>1) alale 1 45-55 m maapinnast 2) alale 2 70-75 m maapinnast 3) alale 3 50-60 m maapinnast</p> <p>Kaitseministeerium selgitab, et käesoleva hinnangu kõrguspiirangud tulenevad igast õhuseiradararist eraldi ning alade 1 ja 2 puhul võib täiendava analüüsi käigus selguda, et olemasolevad õhuseiradararid kompenseerivad teineteist, mis võimaldaks aladele rajada oluliselt kõrgemaid tuulegeneraatoreid. Kaitseministeeriumil samas puuduvad vahendid vastava analüüsi teostamiseks ning ministeerium saab oma lõpliku seisukoha kujundada juhul, kui huvitatud osapool on vastava analüüsi tellinud. Täiendavalt paiknevad alad 1 ja 2 riigikaitseliste raadiosüsteemide piiranguvööndites, mistõttu on vajalik iga elektrituuliku konkreetne asukoht alal kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.</p>	<p>Esitatud info võetakse teadmiseks ja arvestatakse järgmises etapis. Kaitseministeeriumil palun esitada koostöö käigus täpsustatud nõuded kuni 290 m kõrguse tuulikupargi rajamiseks aladele 1-3. Asukohavaliku staadiumis selgitada koostöös Kaitseministeeriumiga võimalik õhuseiradararite kompenseerimise analüüsi tulemus ning sellest lähtuv mõju aladele, et oleks üheselt aru saada kas kõik asukohavalikus olevad alad vastavad planeeringu eesmärkidele.</p>
2	<p>Lennuamet 26.06.2020 nr 4.6-8/20/2464-2</p> <p>Lähtudes planeerimisseaduse § 103 lõikest 2 palub Lennuamet arvestada Lääne-Nigula valla üldplaneeringule esitatud seisukohaga (Lennuamet, 18.06.2019 nr 4.6-8/19/2229-2).</p> <p>Kavandatav tuuleenergeetika eriplaneeringu ala asub osaliselt Martna lennuliiklusradari soovituslikus piiranguvööndis, mille vahemik on 500 m kuni 15000 m radarist (radari WGS-84 kohased koordinaadid 58°51'05.043"N 023°48'50.196"E). Planeeringuala ning tuulikute kõrguse täpsustades on võimalik täpsemalt prognoosida tuulikute mõju Martna radari tööle.</p>	<p>Esitatud info võetakse teadmiseks ja arvestatakse järgmises etapis. Lennuametil palun esitada koostöö käigus täpsustatud nõuded kuni 290 meetri kõrguse tuulikupargi rajamiseks aladele 1-3. Asukohavaliku staadiumis selgitada koostöös Lennuametiga Martna lennuliiklusradari mõju aladele, et oleks üheselt aru saada kas kõik asukohavalikus olevad alad vastavad planeeringu eesmärkidele.</p>
3	<p>Muinsuskaitseamet 08.07.2020 nr 1.1-7/1480-1</p> <p>Lääne Nigula valla tuuleenergeetika eriplaneeringu alale jääb riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest potentsiaalselt sobivale alale 1 ajaloomälestis (mitte arheoloogiamälestis nagu märgitud VTK tabelis 1) koht, kus 18. saj. asus klaasikoda reg nr 4084. Vastav info on kantud eriplaneeringu KSH esimese etapi VTK sse. Lisada juurde märke, et mälestise ja selle kaitsevööndi alale mitte kavandada ehitamist.</p> <p>Lisaks kaitse all olevatele mälestistele on Muinsuskaitseametil infot erinevate arheoloogiapärandi objektide kohta, mis ei ole veel kaitse all. Osa neist on võetud arvele, osa on kantud erinevatesse andmebaasidesse. Muinsuskaitse amet vaatas üle käesoleva eriplaneeringu raames potentsiaalselt sobivad alad mitte kaitse all oleva arheoloogiapärandi leidumise osas.</p> <p>-Kõigilt kolmelt alalt on üksikuid teateid hobiotsijate poolt leitud ja üle antud leidude kohta.</p> <p>- Looduslike pühapaikade inventuuri andmete põhjal jäävad alale 3 kolm looduslikku pühapaika (Tiidumägi (Kul_Keskvere_02), Niinemägi (ID Kul_Keskvere_01) ja Lause saar (Mar_Soo otsa_01)); aladel 1 ja 2 looduslikke pühapaiku teada ei ole.</p> <p>- Tartu Ülikooli arheoloogiateadete andmebaasi andmetel potentsiaalsetel aladel teated muististest puuduvad.</p> <p>Vaatamata olemasolevatele andmetele tuleb kõigi kolme ala puhul arvestada võimalusega, et kaevetööde käigus tuleb ilmsiks arheoloogilisi leide ja arheoloogilist kultuurikihti. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.</p>	<p>VTK vastavat osa täiendati ettepaneku kohaselt.</p> <p>VTK vastavat osa täiendati pühapaikade infoga.</p> <p>Asjaolu võetakse arvesse KSH edasisel läbiviimisel.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

4	Maaeluministeerium 06.07.2020 nr 4.1-5/1486-1	
	Tuulikute asukohta kavandamisel soovime teha koostööd Põllumajandusuuringute Keskusega, leidmaks väärtusliku põllumajandusmaa hõlmamise korral mullaviljakusest lähtuvalt sobivaimad alad, kus paigaldatav tootmiseseade kahjustab väärtuslikku mullastikku ja põllumajandusmaa massiivi kasutust kõige vähem.	KSH koostamisel tehakse koostööd Põllumajandusuuringute Keskusega.
	Tootmiseseadmetele võimalike juurdepääsude kavandamisel palume kinni pidada põhimõttest, et teede rajamine ei põhjustaks väärtusliku põllumajandusmaa massiivi jagunemist mitmeks massiiviks. Kui see on aga vältimatu, siis ei tohi jagunemise tulemusena moodustuda alla kahe hektari suurust põllumajandusmaa massiivi.	Võetakse arvesse KSH edasisel koostamisel.
	Palume lisada eriplaneeringu lähteseisukohti käsitleva dokumendi jaotises 4 toodud kaasamiskavasse ja KSH väljatöötamise kavatsuse tabelis 11 toodud kaasatavate osapoolte ja koostöö tegijate loetellu Maaeluministeerium.	Maaeluministeerium lisati kaasamiskavasse.
5	Päästeamet 07.07.2020 nr 7.2-3.4/5974-2	
	1.Planeeringual tuleb lahendada päästetehnika ligipääs alajaamadele ja tuulikutele. 2.Planeeringual tuleb lahendada kustutusvee tagamine alajaamade ja tuulikute kustutamiseks.	Eriplaneeringu asukohavaliku etapis ei lahendata alajaama ja tuulikute paiknemist, seega ei esitata asukohta valiku etapis ka päästetehnika ligipääsu neile ega tagata kustutusvett. Kuna tegemist on loodusliku metsaga kaetud alaga, siis ulatuslike kustutusvõrkude ehitamine ei ole otstarbekas. Tuulegeneraatorites kasutatakse spetsiaalseid lokaalseid kustutussüsteeme, mis paiknevad tuuliku tipu generaatori juures. Teemaga tegeletakse eriplaneeringu detailse osa etapis koostöös Päästeametiga.
6	Rahandusministeerium 09.07.2020 nr 15-4/4307-3	
	Planeeringu lähteseisukohtades lk 8 on märgitud, et planeeringudokumendid peavad selgitama ja kirjeldama olemasolevat olukorda ning võrdlema selle olukorra muutumist ja muudatuste mõju nii majandusliku, looduskeskkonna kui sotsiaalsetest aspektidest lähtuvalt. KSH VTK lk 5 on märgitud, et KSH protsessis käsitletakse keskkonda mitte ainult looduskeskkonnana, vaid laiemalt – KSH protsessi käigus hinnatakse lisaks sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid, sh ka mõju inimese tervisele. KSH VTK lk 44 on märgitud, et majanduslike mõjude hindamine ja rahaliste kompensatsioonimehhanismide määramine ei ole KSH ülesanne. Planeerimiseaduse § 4 lõike 2 punkti 5 kohaselt planeerimisalase tegevuse korraldaja ülesandeks on planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine, sealhulgas keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine. Palume täpsustada, millisel viisil toimub planeeringu elluviimisega kaasnevate, planeerimiseaduse § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud, asjakohaste majanduslike mõjude hindamine.	KSH ei hinda KeHJS kohaselt strateegilisi majanduslikke mõjusid. Eriplaneeringu asukohavaliku etapis ei ole ka ette näha, et majanduslikud mõjud valikus olevate erinevate alade vahel oluliselt erineksid. Seega puudub vajadus eriplaneeringu ja KSH asukohavaliku etapis majanduslike mõjude eraldiseisvaks hindamiseks. Vajaduse korral viiakse vastav mõju hindamine läbi detailse lahenduse koostamise etapis, kus selgub ka tuulikute arv ja majanduslikku mõju suures osas võimalikud kohalikud kompensatsioonimeetmed.
	KSH VTK lk 5 on märgitud, et KSH I etapi aruanne on aluseks eriplaneeringu detailse lahenduse KSH aruande koostamisel. Palume sisu avamiseks lisada täpsustus, et KSH I etapi aruanne sisaldab lisaks KeHJS § 40 lõigetes 2-4 nimetatule lähteandmeid kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu KSH aruande detailse lahenduse koostamiseks. Oleme seisukohal, et I etapi KSH aruandes on vajalik lähteandmete käsitlemine selleks, et oleks võimalik koostada detailse lahenduse KSH aruanne. Lähteandmed olenevad igakordselt konkreetsest asukohast ja kavandatavast tegevusest. Tähtis on, et täidetud on sisulised vajadused. Soovitav on lähtuda lähteandmete käsitlemisel KeHJS-i § 36 lõikes 2 toodud KSH programmi asjakohastest sisuühetest.	Vastavalt ettepanekule täpsustati KSH VTKs sõnastust.

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>KSH VTK lk 6 on märgitud, et KSH protsessis käsitletakse keskkonda mitte ainult looduskeskkonnana, vaid laiemalt – KSH protsessi käigus hinnatakse lisaks sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid, sh ka mõju inimese tervisele. Kui tegemist on planeerimiseseaduse § 4 lõike 2 punkti 5 kohaste asjakohaste kultuuriliste ja sotsiaalsete mõjude hindamisega, siis palume lisada ka viide planeerimiseseaduse § 4 lõike 2 punktile 5. Kui mitte, palume täpsustada, millisel viisil toimub planeeringu elluviimisega kaasnevate, planeerimiseseaduse § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud, asjakohaste sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude hindamine.</p>	<p>KSH käigus hinnatakse KSH VTK ptk 4.9 ja 4.12 kirjeldatud sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid. Planeeringu koostamise korraldaja ei näe lisaks VTK-s välja toodule täiendavate sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude eraldi hindamise vajadust eriplaneeringu asukohavaliku etapis.</p>
<p>KSH VTK lk 6 on märgitud, et KSH protsessis käsitletakse keskkonda mitte ainult looduskeskkonnana, vaid laiemalt – KSH protsessi käigus hinnatakse lisaks sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid, sh ka mõju inimese tervisele. KSH VTK lk 7 on märgitud, et KSH aruandes analüüsitakse peamiselt eeldatavalt mõjutatavat looduskeskkonda (taimestik, elustik, mullastik, veerežiim, välisõhk, maastik), kuid ka sotsiaal-majanduslikku keskkonda (ettevõtlus, asustus), tehiskeskkonda (infrastruktuur, hoonestus, liiklus) ja kultuurilist keskkonda (väärtuslikud maastikud, kaitsealused objektid). KSH VTK lk 7-8 on loetletud tegevused, mida teostatakse KSH käigus. Nimetatud tegevused on looduskeskkonna kesksed. Palume loetelusse lisada sotsiaal-majandusliku ja kultuurilise keskkonna hindamisega seotud tegevused.</p>	<p>KSH VTKs on ptk 4 antud ülevaade kõigist mõjuvaldkondadest (sh KSH raames hinnatavate sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude käsitlest), mille osas nähakse ette mõju hindamist. Samuti on samas peatükis antud ülevaade, kuidas vastavas valdkonnas hindamist teostatakse. KSH koostaja ei näe vajadust täiendada KSH VTK peatükis 1.1 sotsiaal-majandusliku ja kultuurilise mõju küsimusi.</p>
<p>KSH VTK lk 26 on märgitud, et tuuleparkide puhul on oluliselt mõjutatavateks loomastiku rühmadeks nahkhiired ja linnud. KSH VTK lk 29 on märgitud, et potentsiaalselt sobilikust alast nr 1 asub 2 km kaugusel Suursoo-Leidissoo hoivuala (KLO2000154), mille kaitseesmärgiks on linnuliikide ja nahkhiireliigi kaitse. KSH VTK lk 34 on jõutud kaitsealadele avalduva mõju osas järeldusele, et negatiivne mõju võib avalduda linnustiku kaitsega seotud kaitstavate loodusobjektide suhtes. Palume täpsustada, kas negatiivne mõju võib avalduda ka nahkhiire kaitsega seotud kaitstavate loodusobjektide suhtes. Samuti palume täpsustada, kas oluline negatiivne mõju võib esineda ka seoses maismaa- ja veelindude kevadise ja sügisese (suur)rändega.</p>	<p>KSH VTK ptk 2.1 ja 4.1. täiendati vastavalt ettepanekule.</p>
<p>KSH VTK peatükis 4.5 käsitletakse mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumaale. Teeme ettepaneku käsitleda mõju väärtuslikule põllumajandusmaale väärtusliku põllumaa asemel. Nimelt mulla boniteedist lähtuvalt võivad väärtuslikud olla lisaks haritavale põllumaale ka niidud, metsad vms põllumajandusmaad. Väärtuslikke põllumajandusmaid on käsitletud maakonnaplaneeringutes.</p>	<p>Põllumaa mõiste asendati KSH VTKs läbivalt põllumajandusmaa mõistega.</p>
<p>KSH VTK peatüki 4.6 kohaselt hinnatakse mõju rohevõrgustikule. Soovitame KSH I etapi aruande koostamisel rohevõrgustiku analüüsimisel, sh sidususe hindamisel, muuhulgas arvestada rohevõrgustiku planeerimisjuhendi soovitusetega. Nimetatud juhise eesmärk on anda reaalsete näidete varal sisulisi ja tehnilisi soovitusi rohevõrgustiku planeerimiseks eelkõige kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisel sellisel, et oleks tagatud ruumilised eeldused elurikkuse ja ökosüsteemiteenuste kvaliteetse pakkumise võime parandamiseks või säilimiseks.</p>	<p>KSH VTK ptk 4.6 lisati viide Rohevõrgustiku planeerimissjuhendiga arvestamisele KSH koostamisel.</p>
<p>KSH VTK peatükis 4.7 on käsitletud mõju õhukvaliteedile, sh müra. KSH VTK peatükis 4.8 on käsitletud mõju tervisele, sh madalsageduslikku heli ja vibratsiooni. Mõlemad peatükid käsitlevad mõjusid inimesele. Palume täpsustada, kas viidatud mõjud võivad avaldada olulist negatiivset mõju ka looduskeskkonnale (nt loomadele, lindudele või nahkhiirtele).</p>	<p>Müra, sh madalsageduslikku müra, käsitletakse KSHs eeskätt inimese suhtes, kuna kehtivad müranormid on väljatöötatud inimese tervise kaitseks. Samas võib ilmned, et mõjualasse jääb liike, kes on tundlikud müra suhtes. Sellist mõju käsitletakse liikidele mõju hindamise raames. Asjaolu täpsustati KSH VTK ptk 4.1.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>KSH VTK peatükkides 3.1.3 ja 3.1.3.1 on käsitletud planeeringut „Lääne maakonnaplaneering 2030+“ ja teemaplaneeringut „Tuuleenergeetika“, sh on märgitud, et Lääne maakonnaplaneering 2030+ tuuleenergeetika arendamise võimalusi täiendavalt ei käsitle, kuna neid käsitletakse eraldi teemaplaneeringus „Tuuleenergeetika“. Täpsustame, et teemaplaneering „Tuuleenergeetika“ on osa maakonnaplaneeringust (mitte iseseisev teemaplaneering). Nimelt hetkel kehtiva maakonnaplaneeringu koostamisel viidi teemaplaneering „Tuuleenergeetika“ maakonnaplaneeringusse sisse muutmata kujul. Palume peatükid 3.1.3 ja 3.1.3.1 koondada üheks peatükiks ning täpsustada sõnastust, sh palume lisada järgneva täpsustuse: „Eriplaneeringu ja KSH koostamisel lähtutakse maakonnaplaneeringuga seatud tuuleenergeetika ruumilise arendamise põhimõtetest. Tuulepargi territooriumi analüüsi koostamisel arvestatakse maakonnaplaneeringus toodud tuulepargi alade valiku kriteeriume ning üldiseid põhimõtteid rohelise võrgustiku sidususe säilitamiseks ja toimimiseks.“.</p>	<p>Maakonnaplaneeringut puudutavat täpsustati KSH VTK ptk 3.1.4. Arvestades eriplaneeringu etapilisust ja sellest tulenevat suuremat täpsustat ei ole asjakohane järgida kõiki maakonnaplaneeringus seatud tuulepargi alade valiku kriteeriumeid. Eeskätt looduskaitse kriteeriumite osas on võimalik teostada täpsustavaid uuringuid, mis võimaldavad eeldatavalt vajalikud kauguspiirangud määrata täpsemalt kui maakonnaplaneeringus seda tehti.</p>
<p>Palume planeeringu lähteseisukohtade peatükis 2 ja KSH VTK peatükis 3 nimetada asjakohase strateegiliste arengudokumentide ka koostamisel olev Lääne-Nigula valla üldplaneering. Üldplaneeringu ja eriplaneeringu samaaegsel koostamisel tuleb jälgida, et planeeringud oleksid omavahel kooskõlas. Samuti tuleb hoolikalt läbi mõelda kaasamiskava ja kommunikatsioon, et kõik olulised osapooled oleksid planeeringutesse ja mõjude hindamisesse sisuliselt kaasatud ning kõigile, sh avalikkusele, oleks üheselt arusaadav- mida, millal, kuidas ja millise planeeringu liigiga kavandatakse.</p>	<p>KSH VTKsse lisati peatükk 3.2.1. Lääne-Nigula valla koostamisel oleva üldplaneeringu kohta.</p>
<p>KSH VTK peatükis 1.1 lk 7 on märgitud, et eeldatavalt tekkivaid mõjusid hinnatakse vastavalt mõjude ulatusele, kestvusele (lüh- ja pikaajalisus), mõjude iseloomule, kumulatiivsusele ning mõjude olulisusele. Arvestades kavandatavate tuulikute kõrgust ja ennekõike ala nr 1 paiknemist suhteliselt Lääne-Nigula valla piiril, palume täpsustada, kas eeldatavalt võib asjakohane sotsiaalne, kultuuriline, majanduslik või looduskeskkonnaga seotud mõju ulatuda Lääne-Harju, Saue või Märjamaa valla territooriumile. Kui mõju võib avalduda (nt visuaalne mõju), siis palume eriplaneeringu ja selle mõjude hindamise menetlusesse kaasata asjakohasel viisil ka naabervaldade mõjutatud piirkondade elanikud.</p>	<p>Naabervaldade kohalikud omavalitsused on nimetatud kaasamiskavas ning neid informeeritakse toimuvast protsessist.</p>
<p>7 Põllumajandusamet 02.07.2020 14.5-1/1045-1</p> <p>Põllumajandusameti jaoks on oluline, et planeeringudokumentides oleks kajastatud maaparandussüsteemid ning nendest tingitud kitsendused ja detailse lahenduse staadiumis ka maaparandussüsteemide rekonstrueerimise kohustus.</p> <p>Eriplaneeringu lähteseisukohtades kajastab maaparandussüsteeme peatükk 4.4 „Mõju veekvaliteedile“. Kui planeeritava maaalale jääb maaparandussüsteeme, siis peab ka planeeringus olema nende tähelepanu pööratud – maaparandussüsteemid peavad olema kajastatud nii joonistel kui ka seletuskirjas.</p>	<p>Kõik potentsiaalselt tuulepargi asukohaks sobilikud alad jäävad osaliselt maaparandusehitiste reguleeriva võrgu alale. Lähtuvalt KSH VTK ptk 4.4 kajastatakse asjaolu täpsemalt KSH I etapi aruandes ning hinnatakse mõju maaparandussüsteemidele.</p>
<p>Tulenevalt eeltoodust juhime tähelepanu KSH VTK lk 25 ptk 4 tuulikuparkidega kaasnevate mõjude ülevaade ehitusetapis olulise mõjuvaldkonnana peaks välja tooma ka maaparandussüsteemid, mille kahjustamine mõjutab veerežiimi ja veerežiimi muutuse läbi ka maad kui maaomanike vara.</p>	<p>Asjaolu lisati ptk 4.9.</p>
<p>8 Veeteede amet 23.07.2020 nr 6-3-1/1508</p>	

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Teatame, et Veeteede Amet teostab riikliku järelevalvet veeliikluse ohutuse tagamisel Eesti Vabariigi merealadel ning laevatatavatel siseveekogudel. Kuna nimetatud dokumentides kirjeldatud kolm potentsiaalset sobilikku ala ei oma kokkupuudet merealade ega laevatatavate sisevetega, siis puuduvad Veeteede Ametil ka täiendavad ettepanekud esitatud tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtadele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise esimesele etapile.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>9 Maanteeamet 11.08.2020 nr 15-2/20/28151-2</p> <p>1. Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine</p> <p>1.1. Siduda planeeringusse maakonnaplaneeringutega ja üldplaneeringuga kavandatud teedevõrgustik – so riigiteede perspektiivsed trassid sh ristumiskohad, kogujateed jms.</p> <p>1.2. Planeeringu detailse lahenduse ülesandeks on muuhulgas liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul). Riigiteede kolm põhiliiki on põhi-, tugi- ja kõrvalmaantee millel igaühel on oma funktsioon. Funktsioonid on leitavad majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusest nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“ (link https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015003?leiaKehtiv). Igal riigiteel on lisaks liigile olemas tee klass, mis on liiklussageduse alusel määratav maantee tehnilist taset iseloomustav tunnus. Tee klassid on toodud majandus- ja taristuministri 05.08.2015 määruse nr 106 „Tee projekteerimise normid“ lisas „Maanteede projekteerimisnormid“ (edaspidi normid). Lähtudes normidest on nõuded kohaliku teedevõrgu ühendamiseks riigiteedega klasside kaupa erinevad, riigiteega ristumiskohtade arv on normidega piiratud (näiteks esimese klassi teel võib olla ainult üks parempöõretega ristumiskoht kahe eritasandilise ristmiku vahel, kuid kuuenda klassi teel võib neid olla vastavalt vajadusele).</p> <p>1.3. Kokkuleppeliselt eristatakse teistest teedest olulise liiklussagedusega teedena (edaspidi lühend OLT) riigiteid liiklussagedusega (AKÖL) >6000 a/ööpäevas sõltumata riigitee liigist. Liiklussagedused, millest üldplaneeringute koostamisel lähtuda on leitavad siit: https://maanteeamet.maps.arcgis.com/apps/View/index.html?appid=293d200a16454c1c84f2cfe35720149f. OLT-na on teatud lõikudes käsitletav riigitee 9 Ääsmäe-HaapsaluRohuküla.Juurdepääsu tagamiseks OLTle tuleb üldjuhul vastavalt asjaõiguseaduse § 156 kinnistute maakorralduslikul jagamisel juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uutel moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Valdavalt rakendatav detailse lahenduse koostamise etapis. Asukoha eelvaliku tegemisel analüüsitakse olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel. Samas ei toimu asukoha eelvaliku etapis ala siseste teede kavandamist, sest ei määrata tuulikute asukohti ning seega ei ole võimalik määrata ka neid ühendavate teede asukohti.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>1.4. Arendusalade juurdepääsud OLTga lahendada üldjuhul läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Koostöös Maanteeametiga määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu asukoha vajadus avalikult kasutatavale teele.</p> <p>1.5. OLTle uusi samatasandilisi ristumiskohti üldjuhul mitte kavandada. Arvestada, et kohalike teede uued liitumised põhimaanteedega tuleb lahendada asukohapõhiselt koostöös Maanteeametiga.</p> <p>1.6. Palume arvestada, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Valdavalt rakendatav detailse lahenduse koostamise etapis. Eriplaneeringu koostamisel tehakse koostööd Maanteeametiga.</p>
<p>2. Planeeringuala kruntide hoonestusala ja ehitusõiguse määramine</p> <p>2.1. Elektriütlukute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elektriütluk ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5 \times (H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e. tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektriütlukuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H + 0,5D$).</p>	<p>Arvestatakse eriplaneeringu ja KSH koostamisel.</p>
<p>3. Tehnovõrkude ja -rajatiste võimaliku asukoha määramine</p> <p>3.1. Palume arvestada, et üldjuhul ei ole võimalik juhtida arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. See on võimalik vaid põhjendatud juhtudel koostöös Maanteeametiga.</p> <p>3.2. Planeeringus vältida põhimõtet, et tehnovõrgud paigaldatakse riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on riigitee rajatise teenindamiseks ning nõusoleku seda maad kasutada saab Maanteeamet anda vaba ruumi olemasolul. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ja menetleda seda kas läbi projekteerimistingimuste või detailplaneeringu.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Valdavalt rakendatav detailse lahenduse koostamise etapis.</p>
<p>4. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele</p> <p>Maanteeamet on seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav. Siiski juhime teie tähelepanu sellele, et lähtudes atmosfääriõhu kaitse seaduse § 58 lg 1 tuleb uute planeeringute koostamisel tagada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks seaduse § 56 lõike 4 alusel kehtestatud müra normtaseme. KSH väljatöötamise kavatsuse punktis 4.7 on kirjas, et KSH raames hinnatakse tuulepargi käitamise tekitatud müra ulatust ja mõju kuid piirkonna mürataseme väljaselgitamiseks tuleb hinnata mitme müraallika koosmõju (nt olemasoleva riigitee ja planeeritava tuulepargi müra koosmõju). Seetõttu palume korrigeerida KSH väljatöötamise kavatsust järgnevate märkuste alusel.</p> <p>4.1. Osasse 4.7 lisada, et piirkonna mürataseme väljaselgitamiseks tuleb hinnata müraallikate koosmõju (planeeritava tuulepargi müra koosmõju olemasoleva(te)st riigitee(de)st ja teistest müraallikatest põhjustatud müraga).</p> <p>4.2. Tabelisse 1 lisada riigi kõrvalmaantee nr 16151 Risti-Kuijõe.</p> <p>4.3. Tabelisse 3 lisada riigi kõrvalmaantee nr 16163 Liivi-Üdruma.</p> <p>4.4. Kasutada läbivalt mõiste „riigimaantee“ asemel mõistet „riigitee“ või vajadusel „riigi põhimaantee“, „riigi tugimaantee“, jne.</p> <p>4.5. Palume planeeringus kasutada riikliku teeregistri põhiseid teede nimetusi ja numbreid. Tabelitesse 1, 2 ja 3 lisada riigiteede nimetuse ette teede numbrid.</p>	<p>Selgitame, et Eestis väliskeskkonnas kehtivad müranormid kehtivad eraldi liiklusrumalale ja tööstusrumalale. Seega müra normtasemete suhtes ei ole võimalik liikluse ja tuulegeneraatorite müra koosmõju hinnata. Samas keskkonnamõjulisel peame müra koosmõju hindamist asjakohaseks ja asjaolu lisati ptk 4.7. Riigiteid puudutavaid märkusi arvestati KSH VTK täiendamisel.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>5. Seisukoht asukohavaliku suhtes Käesolevas planeeringu etapis ei ole Maanteeametil eelistusi planeeringuga kavandatava ehitise püstitamiseks sobivaima asukohta osas lähtudes planeeringu lähteseisukohtades nimetatud kolmest alternatiivsest asukohast.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>10 Mikko Lõhmus 27.08.2020</p>	
<p>Riskide maandamiseks linnustikule samuti inimestele soovitatakse arvestada linnustiku (eriti häiringute suhtes pelglikumate liikide nt kotkaliigid ning must-toonekurg) ja inimeste puhul müratasemega kuni 35 dB koos loodusliku müraga.</p>	<p>Inimese tervise kaitseks kehtivast müra sihtväärtusest rangema müranormi kehtestamist eriplaneeringuga seadusandlus käesoleval ajal ette ei näe. KSH I etapi aruande koostamisel analüüsitakse hajaasustuses paiknevate elamute puhul keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 lisa 1 kohaste I mürakategooria täitmise võimalusi. Täiendavate mürataseme piirangute vms piirangute rakendamine lähtuvalt liigispetsiifilisest vajadusest selgub samuti KSH aruande koostamise käigus, mille juures tehakse koostööd liigiekspertidega.</p>
<p>Tihe- ja kompaktse asustusega asulate puhul kaugus asula piirist lähima tuulikuni vähemalt 2,5 kilomeetrit. Üksikelamute puhul vähemalt 2 kilomeetrit.</p>	<p>Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik järk-järguline kauguse täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest. Eriplaneeringu esimeses etapis määratakse ala kuhu on võimalik tuulikuid hakata planeerima. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik kauguse elamute järk-järguline ala täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest.</p>
<p>Tihe- ja kompaktse asustusega asulates ühendusliinid tuulikupargi ja ühendatava alajaama vahel ehitada kinnisel meetodil maakaabliga.</p>	<p>Eriplaneeringuga ei määratleta täpset trassi ja tehnilist lahendust tuulepargi liitumiseks võrguettevõtjaga kuna tuulepargi ala üheks valiku kriteeriumiks on piisav lähedus 330 kV elektrivõrgule, et liitumiseks vajalik ühendusliin oleks võimalik rajada projekteerimistingimustega. Seega täpsed tingimused, kasutatav tehnoloogia, trass jms selgub hilisemas faasis ning lähtuvalt projekteerimistingimustest ja tegelikest võimalustest. Eriplaneeringu ja KSH raames käsitletakse trassi paiknemise võimalusi ligikaudselt ja kaasnevaid mõjusid, sh leevendavaid meetmeid, mis võivad seisneda ka osaliselt liini asendamist kaabliga. Asulate piires (olenemata välja valitud alast) kavandada ühendusliin maakaabliks.</p>
<p>Analüüsida väidetakse, et tuulepargi ümbruses pole võimalik tagada kvaliteetset mobiili- ja televisioonisignaali kvaliteeti. Vajadusel kavandada meetmed, nt kõigile elamutele kiire interneti ühenduse välja ehitamine.</p>	<p>Mobiili-, raadioside- ja televisioonisignaale avalduva võimaliku mõju käsitus hinnatava teemana lisati KSH VTK ptk 4.16.</p>
<p>11 Keskkonnaamet 31.008.2020 nr 6-5/20/9942-2</p>	
<p>Palume KSH VTK peatükis 4.2.2. esitatud tabelisse 6 lisada, et Leidisoo looduskaitseala puhul tuleb hinnata mõju eesmärgiks olevale linnustikule, kuna mõju võib olla oluline.</p>	<p>Täpsustatud.</p>
<p>Keskkonnaamet teeb ettepaneku lisada KSH VTK-s näidatud tuulepargi asukohaks potentsiaalselt sobiva ala (edaspidi potentsiaalselt sobiv ala) 3 juurde projekteeritava kaitstava alana ka Patsu metsise püsielupaik. Ala 2 puhul palume lisada kaitstavate linnuliikide juurde kanakulli.</p>	<p>Täpsustatud.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>KSH VTK leheküljel 9 on kirjas: „Linnustiku jaoks olulised alad välistati sealjuures koos kaitseesmärkide tagamiseks vajalike minimaalsete puhvritega (Natura linnualad ja IBA alad 600 m puhvriga, kotkaste ja must-toonekure püsielupaigad 200-500 m puhvriga).“ Merikotka kaitse tegevuskavas on nõutud suuremad puhvrid, mida tuleks juba alade valikul arvestada: „Tuuleparke ega üksikuid suuri tuulikuid ei tohi rajada kotkaste pesadele lähemale kui 2 km, et vältida kotkaste tuulikutes hukkumist, ja olulistele toitumisaladele lähemale kui 1 km (rannikud, märgalad, järved). Tuulikuid tuleb planeerida merest võimalikult kaugemale, sest rannikust kaugemal on lindude hukkumise tõenäosus väiksem (Tähe, Volke 2011). Pesade ja toitumisalade vahelistele põhilistele lennukoridoridele ei tohi samuti tuulikuid ehitada.“ Väike-konnakotka tegevuskavas on rõhutatud samasugust ohtu, kuid kuna seni on olnud tuulepargid rannikul, siis reaalseid kogemusi väike-konnakotka osas seni Eestis ei ole. Näiteks Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu KSH-s 4 on kõigi kotkaste ja must-toonekure pesade ümber kasutatud puhveralana 5 kilomeetrit (2 km nn tõenäoliselt ebasobiv ala ja lisaks 3 km nn täiendavat tähelepanu vajav ala). Keskkonnaameti hinnangul on see eriti oluline lennuvõimestunud noorlindude hukkumise vältimiseks. Lisaks tuleb arvestada, et tuulikud ei jääks pesa ja toitumisalade vahele, eriti must-toonekure puhul. Palume KSH VTK-s selgitada, mille alusel on määratud minimaalsed puhvrid.</p>	<p>Potentsiaalsete alade esialgsel kaardistamisel (eel eelvalikul) lähtuti tundlike linnuliikide esialgse kauguspuhvri määramisel allikast: https://www.kotkas.ee/failid/Soovitused_maaomanikele.pdf Oleme teadlikud, et antud infomaterjal annab näiteks merikotka osas tunduvalt väiksemad kaugussoovitused kui Merikotka tegevuskava ja kaugused ei pruugi olla piisavad tundlike liikide korral kaitse tagamiseks. Tegu on lähenemisega, mille puhul eesmärgiks võeti kaardistada esialgu pigem suuremad alad, mida siis nii asukohta eelvaliku käigus kui ka hilisemas detailse lahenduse koostamise etapis täpsustatakse (kitsendatakse) lähtuvalt erialaekspertide hinnangutele ning välitöödel kogutava info alusel. Lähenemise aluseks on asjaolu, et kui esialgsel kaardianalüüsil lähtuda ainult EELISes olemasolevatest leiukohtade kannetest, siis võib esialgne kitsendus osutuda liiga suureks. Näiteks on EELISes üsna levinud kanded, mille korral kandega tutvudes selgub, et kohas on küll esinenud kaitsealuse liigi pesa, kuid viimase kinnitatud vaatluse andmetel on pesa varisenud, pesapuu hävinud vms. Kui esialgsel automaatselt kaardianalüüsil määrata kõigile sellistele kannetele 2-5 km puhver, siis annaks see ülehinnatud kitsenduse. Seega on esialgu määratud alad suurematena ning neid on kavandatud vastavalt vajadusele (ekspert hinnangutele ja reaalselt esinevale olukorrale) kitsendada edasise planeeringu ja KSHde koostamise käigus.</p>
<p>Lisaks palume välja tuua, kas puhvrite määramisel on arvestatud mõju linnustiku maastikukasutusele (seda mitte ainult linnualade, vaid kõigi kaitsealuste objektide kohta, kus kaitse-eesmärgiks on linnud või käsitiivalised), kui ei, siis seda analüüsida.</p>	<p>Esialgsed potentsiaalselt sobilikud alad on leitud puhtalt kaardianalüüsiga. Maastiku eripära ei ole arvestatud ja seda tehakse KSH I etapi aruande ja vajadusel ka KSH detailse lahenduse aruande koostamisel.</p>
<p>Ala 3 ümbritseb suures osas püsielupaikaid. Keskkonnaamet teeb ettepaneku analüüsida KSH-s ka seda, kuidas mõjutab tuulepargi rajamine ümber püsielupaikade pesapuude asustamist.</p>	<p>Täiendati ptk 4.2.3 tabelit 5. Ettepanekut arvestatakse KSH aruande koostamisel.</p>
<p>KSH VTK-s esitatud potentsiaalselt sobilike alade kaartide juures on kirjas, et I ja II kaitsekategooria liikide ringikujulisi püsielupaiku ei kuvata, kuid kaartidel on näidatud nende ringide keskkohas paiknevad alamkirjed ehk pesade täpsed asukohad. Ka mitte ringikujuliste elupaikade puhul on pesade asukohad alamkirjetena näha. Palume alamkirjed kaartidelt eemaldada.</p>	<p>Ei nõustu seisukohaga, et kaartidel on näha pesade täpsed asukohad - kaardi mõõtkavast (esitatud on pilt, mitte vektorandmed) tulenevalt ei ole võimalik looduses määrata asukohta. Lähtuvalt Keskkonnaameti antud täiendavatest juhistest korrigeeriti kaarte ja keskkonna kirjelduse osa ebamäärasemaks, sh eemaldati kaartidelt kaitsealuste liikide leiukohtade kiht.</p>
<p>KSH VTK-s on korduvalt mainitud, et mõju lindude toitumisaladele ja rändekoridoridele vajab täpsustamist KSH käigus. Juhime tähelepanu, et toitumisalade puhul ei ole mõju vaid toitumisalale kui piirkonnale, kus lindude jaoks on toitu (st potentsiaalne mõju on see, et olemasolev toitumisalade väheneb), vaid mõju on ka otseselt lindudele. Linnud lendavad toitumislende tehes madalamal kasutades erinevaid tehnikaid ning seega peab hindama ka kokkupõrgete tõenäosust. See tõenäosus on suurem püsielupaiku asustatavate isendite puhul, kelle pesapaik ringikujuliselt on osaliselt ümbritsetud potentsiaalselt sobiva alaga.</p>	<p>Täiendati ptk 4.1. Ettepanekut arvestatakse KSH aruande koostamisel.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Lisaks peab KSH-s hindama mõju linnustikule, kes rändekoridore kasutavad. Oluline on välja selgitada, kas potentsiaalselt sobivad alad jäävad olulistele rändeteedele ja kui, siis kuidas see mõjutab linnustikku, mitte vaid rändekoridori (nt trajektor pikeneb kõrvalepõigete tõttu). Matsalu rahvusparki üks peamisi kaitse-eesmärke on rändlindude kaitse, sest ala läbivad mitmed rändekoridoriid. Paljud linnud, kes rändavad üle Matsalust, rändavad joonise järgi edasi üle ala nr 3.</p> <p>KSH raames peab hindama, kas potentsiaalselt sobilikele aladele tuulepargi rajamisel on linnustikule selline mõju, mis pärsib kaitse-eesmärkide saavutamist Matsalu rahvusparkis. Ka alade nr 1 ja 2 kohta tuleb analüüsida, kas tuulepargi rajamine pärsib piirkonda jäävatel kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eesmärkide saavutamist. Keskkonnaamet on arvamusel, et tuulepargid peab planeerima eemale linnustikurikastest aladest.</p>	<p>Täiendati ptk 4.2.3 tabelit 5. Keskkonnaameti seisukoht on võetud teadmiseks. KSH koostamisel on mõjud linnustikule üheks oluliseks kriteeriumiks sobiliku ala valikuotsuseks sisendi andmisel.</p>
<p>Linnustiku teemat analüüsides tuleb muu hulgas arvestada Matsalu rahvusparki rannikul peatuvate haneliste ja sookurgede regulaarseid liikumisi toitumisaladele ja tagasi rannikule. Liivi küla ümbruses on suured põllumassiivid, kus rändlinnud toituvad. Ala 3 puhul võib tekkida lindude liikumiskoridorile takistus ja kokkupõrkekoht.</p>	<p>Täiendati ptk 4.2.3 tabelit 5. Keskkonnaameti seisukoht on võetud teadmiseks. KSH koostamisel on mõjud linnustikule üheks oluliseks kriteeriumiks sobiliku ala valikuotsuseks sisendi andmisel.</p>
<p>KSH VTK lehekülj 11 tabelis 1 on kirjas: „Kõrgendatud tähelepanu KSH kontekstis vajavad alad, mis on loodud linnuliikide kaitseks (tähistatud paksus kirjas)“. Seda põhimõtet järgides peaks eriliselt välja tooma ka lindude kaitseks moodustatud püsielupaigad, näiteks Annamõisa metsise püsielupaik, mis piirneb alaga 1. Vastavalt tuleb täiendada kõiki tabeleid.</p>	<p>KSH VTK ptk 2 tabeleid täiendatud.</p>
<p>12 Keskkonnaministeerium 28.08.2020 nr 7-15/19/6335-3</p>	
<p>Lisada VTK ptk 3 Seosed asjakohaste strateegiliste arengudokumentidega kliimapolitiika põhialused aastani 2050.</p>	<p>Dokumendi käsitus lisati ptk 3.</p>
<p>Kuigi VTK kohaselt hinnatakse KSH käigus eriplaneeringuga kavandatava tegevuse mõju kliimamuutustele, teeme lisaks ettepaneku, et KSH käigus võetakse arvesse ka tulevikukliima stsenaariumeid, eeskätt tuulte tugevuse ja ekstreemsete ilmastikuolude kohta, mis võivad pikas perspektiivis mõjutada tuulepargi tööefektiivsust ja taristu amortisatsiooni.</p>	<p>Tuuliku tootjad arendavad pidevalt eri kliimaoludesse sobivaid tuulikuid pöörates tähelepanu nende vastupidavusele ka ekstreemsetes kliimatingimustes. Tuulepargi projekteerimisel valitakse tuulik vastavalt konkreetse asukoha kliimatingimustele. Eriplaneeringu asukohavaliku etapis ei ole asjakohane hinnata tuulepargi tööefektiivsust ja taristu amortisatsiooni, mis suuresti sõltub konkreetsest valitavast tuulikumargist ja selle omadustest. Asukohavaliku etapis ei toimu tuulikute valikut, isegi mitte nende arvu ja asukoha planeerimist, seega ei ole võimalik hinnata tuulepargi tööefektiivsust ega taristu amortisatsiooni.</p>
<p>VTK ptk 4 Asjakohaste mõjude selgitamine on tabelis 4 ehitusetapi mõjuna nimetatud ehitusega kaasnevat suurenevat koormust teedevõrgule, mis võib mõjutada teede seisundit. Lisada tabelisse ka mõju teede ääres ja lähialadel asuvatele elamualadele seoses ehitusaegse mürahäiringu ja õhusaaste suurenemisega.</p>	<p>Eriplaneeringu asukohavalik ei pane paika teedevõrgu paiknemist ja seega ei ole asjakohane ka KSH I etapis hinnata teede kasutamise seonduvat müra ja õhusaastet. Võimalik on üldistades hinnata, et tegevusega kaasneb koormus teedele ja sellest lähtuvalt anda soovitusi (nt vajalik on ala siseste teede rekonstrueerimine). Juhime ka tähelepanu, et potentsiaalselt sobiliku alad paiknevad elamutest piisavalt kaugel, et oleks mõju elamutele. Seega paiknevad ka neid alasid läbivad teed, mida tegevusega mõjutatakse, elamutest eemal. Seega tuulepargi siseste teede müra ja õhusaaste mõjud elamualade suhtes on väheolulised. Tuulepargi ühendusteede mõjud on asjakohane hinnata detailse lahenduse KSH koostamisel, kui selgub ühendusteede paiknemine.</p>
<p>Kasutusetaapi kohta lisada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemisele lisaks ka õhusaasteainete vähenemine.</p>	<p>Sõnastust täpsustatud vastavalt märkusele.</p>
<p>Tabelis 4 täpsustada lauset, et otsene taimestiku (k.a metsa) ja pinnase eemaldamine ehitusaladelt võib kaasa tuua nii elupaikade kui ka kasvukohtade kahjustamise.</p>	<p>Sõnastust täpsustatud vastavalt märkusele.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>VTK ptk 1.2 Ruumiline ulatus (lk 9) on kirjas, et linnustiku jaoks olulised alad välistati koos kaitse-eesmärkide tagamiseks vajalike minimaalsete puhvritega ja on täpsustatud, et näiteks kotkaste ja musta toonekure püsilupaigad on 200-500 m puhvriga. Palume lisada põhjendus, kuidas on sellise tulemuseni jõutud, sest nimetatud kaugus ei lähe kokku liikide tegevuskavades toodud kaugustega.</p>	<p>Ptk 1.2. lisati selgitus. Potentsiaalsete alade esialgsel kaardistamisel (eel eelvalikul) lähtuti tundlike linnuliikide esialgse kauguspuhvri määramisel allikast: https://www.kotkas.ee/failid/Soovitused_maaomanikele.pdf Oleme teadlikud, et antud infomaterjal annab näiteks merikotka osas tunduvalt väiksemad kaugussoovitused kui Merikotka tegevuskava ja kaugused ei pruugi olla piisavad tundlike liikide korral kaitse tagamiseks. Tegu on lähenemisega, mille puhul eesmärgiks võeti kaardistada esialgu pigem suuremad alad, mida siis nii asukoha eelvaliku käigus kui ka hilisemas detailse lahenduse koostamise etapis täpsustatakse (kitsendatakse) lähtuvalt erialaekspertide jt osapoolte hinnangutele ning välitöödel kogutava info alusel. Lähenemise aluseks on asjaolu, et kui esialgsel kaardialalüüsil lähtuda ainult EELISes olemasolevatest leiukohtade kannetest, siis võib esialgne kitsendus osutuda liiga suureks. Näiteks on EELISes üsna levinud kanded, mille korral kandega tutvudes selgub, et kohas on küll esinenud kaitsealuse liigi pesa, kuid viimase kinnitatud vaatluse andmetel on pesa varisenud, pesapuu hävinud vms. Kui esialgsel automaatselt kaardialalüüsil määrata kõigile sellistele kannetele 2-5 km puhver, siis annaks see ülehinnatud kitsenduse. Seega on esialgu määratud alad suurematena ning neid on kavandatud vastavalt vajadusele (ekspert hinnangutele ja realselt esinevale olukorrale) kitsendada edasise planeeringu ja KSHde koostamise käigus.</p>
<p>Lisaks juhime tähelepanu, et Natura asjakohase hindamise saab ära jätta vaid juhul, kui oluline ebasoodne mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele on objektiivse teabe põhjal välistatud. VTK ptk 4.3.4 on Natura eelhindamise järelalusena loodusalade puhul märgitud, et mõju kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikusele puudub ning asjakohase hindamise läbiviimine pole loodusalade suhtes vajalik. Samas (lk 41) on järelalusena kirjas, et juhul kui eriplaneeringu ja selle KSHde käigus ilmneb siiski, et kaasnevad tegevused võivad mõjutada Natura loodusalasid, siis vaadeldakse võimalikke mõjusid KSH aruandes. Palume VTK-d korrigeerida, et selguks, kas oluline ebasoodne mõju on välistatud või on vajalik läbi viia Natura asjakohane hindamine.</p>	<p>Tegu ei ole vastuoluga, kuid sõnastust täpsustati. Käesoleval hetkel olemasoleva teabe alusel on välistatud mõju Natura loodusaladele. Juhul kui edasise planeeringu koostamise käigus ilmneb täiendavaid asjaolusid (nt elektriühenduse trassikoridori määramisel) võib olla vajalik mõne loodusala puhul eelhindamist uuesti teostada.</p>
<p>Juhime tähelepanu, et Natura asjakohasesse hindamisse peavad olema kaasatud eksperdid, kes tunnevad Natura ala kaitse-eesmärgiks olevaid liike ja elupaigatüüpe ning prognoosivad kavandatava tegevuse võimalikku mõju ja muutusi Natura alal, sh kaitse-eesmärkide suhtes.</p>	<p>Natura asjakohase hindamise koostamisse kaasatakse linnustiku- ja nahkhiirte eksperdid.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>VTK ptk 2 toodud hindamisega käsitletavate alade ülevaates on kirjas, et kaitsealustele taimeliikidele või väärtuslikele taimekooslustele on võimalik negatiivse mõju avaldamine, kui nende asukohtades või vahetus naabruses kavandatakse otsest ehitustegevust või sellega kaasnevat tegevusi (nt raiet). Tuulikute ja nendega seotud rajatiste paigutamisel väljapoole kasvukohti või kooslusi on mõju avaldamine ebatõenäoline. VTK ptk 1.1 Metoodika kohaselt koostatakse KSH käigus mõjutatava keskkonna kirjeldus ja antakse keskkonnaseisundi hinnang lähtudes andmebaasidest (sh EELIS), kuid samuti on märgitud, et toimub piirkonnaga tutvumine looduses. Palume VTK-s täpsustada, kas KSH käigus tehakse ka välitööd looduses (näiteks taimestiku või loomastiku inventuure). VTK-s on märgitud, et vajaduse korral teostatakse andmete täpsustamiseks välivaatlusi aladel, mis hindamise käigus osutuvad tõenäolisemalt sobivateks. Leiame, et välitööde tegemine on oluline, sest EELIS andmebaas ei pruugi sisaldada mõjutatavate alade kohta kõige ajakohasemaid andmeid. Mõju hindamisel kaitstavatele liikidele (sh Natura alale), on vaja teada nende täpset asukohta ja tegelikkust paiknemist, mis eeldab selle selgitamist looduses. Kui ei ole teada kaitstavate liikide paiknemine looduses, ei saa hinnata võimaliku negatiivse mõju avaldumist. VTK-s esitatud jooniste järgi piirnevad potentsiaalse tuulepargi alad kaitsealuse liigi leiukohtade või kaitsealaga, mistõttu võib kaitstavaid liike asuda ka planeeritava tuulepargi alal.</p>	<p>KSH I etapi käigus toimuvad ülevaatlused linnustiku (Läbiviija Andrus Jair) ja nahkhiirte inventuurid (läbiviija Matti Masing) kõigil kolmel potentsiaalselt sobilikul alal. Antud inventuuride eesmärgiks on kontrollida andmebaaside infot ning anda hinnang potentsiaalselt sobilike alade reaalse sobilikkuse osas (anda alade sobilikkuse paremusjärjestus vastavalt tundlike linnuliikide ja käsitliivate arvukust arvestades). Välitöödega alustati 2020 kevadel ning need kestavad sügisrände lõpuni. KSH I etapi välitööde eesmärgiks on ühtlasi panna paika välitööde vajadus detailse lahenduse KSH koostamiseks. Arvestades alade suurust, siis KSH I etapis ei teostata taimestiku ja taimekoosluste väliinventuure. Neid on asjakohane teostada peale asukohavaliku tegemist detailse lahenduse koostamisel reaalselt kavandatavate tuulikute, trasside jt rajatiste asukohtades.</p>
<p>Tuuleparkide juures on oluline tagada maksimaalne tootlikkus. See tähendab, et tuuleenergiast toodetud taastuvelektrienergia ülejääv võimsus tuleks salvestada ning roheline vesiniku tootmine on selleks hea lahendus. Leiame, et eriplaneeringus ja selle KSH aruandes peaks kaaluma ka tuulepargi juurde salvestusvõimaluse loomise võimalikkust. Paljud riigid kaaluvad ning juba teevad pilootprojekte roheline vesiniku tootmiseks tuuleparkide juures. Eesmärgiks on välja selgitada täiendavalt vajaminev ala, kuhu salvestusvõimalus rajada, seda ka juhul, kui vesiniku tootmine oleks rakendatav kas tehnoloogiliste või investeringutest tingitud takistuste tõttu alles projekti hilisemas faasis. Selle tulemusena oleks kättesaadav info vesiniku tootmise potentsiaalset, praktilisest rakendatavusest ning kaasnevast keskkonnamõjust. Samuti oleks varakult läbimõeldud ja hinnatud mõjudega lahendus, mis võimaldaks asuda vesiniku tootma tulevikus.</p>	<p>Kuna tegu on eriplaneeringuga siis otsitakse asukohta huvitatud isiku poolt soovitud objektile, antud juhul tuulepargile.</p>
<p>Leiame, et metsamaa raadamine (lühidalt kirjeldatud VTK ptk 4 ja 4.1, lk 25-26) kui pöördumatu muutuse tekitamine keskkonnas vajab KSH aruandes põhjalikumalt käsitlust tulenevalt selle mõjust süsiniku talletamisele ja sidumisele, isikute varale ning seoses võimalike kompensatsioonimeetmetega. Sama kehtib uute teede rajamisel (vajalikkust on käsitletud VTK lk 44).</p>	<p>Ptk 4.11 täiendati. Kliimamuutuste mõju hindamisel käsitletakse ka metsamaa raadamisega kaasnevat süsiniku talletamise vähenemist. KSH eesmärk ei ole hinnata rajatiste alla jääva maa kompensatsioonimeetmeid - tegu on huvitatud isikute ja maaomanike vaheliste kokkulepetega. Tavapäraselt hoonestatavad ja rajatiste alla jäävad maad, kas omandatakse arendaja poolt või sõlmitakse hoonestusõiguse lepingud vms kompenseerimiskokkulepped.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

	<p>VTK pkt 4.10 on Mõju maavaradele on nimetatud potentsiaalsetele tuulepargi aladele jäävad maardlad. Lisaks on märgitud, et keskkonnaregistri maardlate nimistus oleva maardlaga kattuvale alale on võimalik tuulepargi rajamine üksnes peale maavaravaru ammendamist. Märgime, et vastavalt maapõueseaduse § 14 lõikele 2 on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul. Seega palume KSH käigus arvestada ka asjaoluga, et juhul kui maardlaid planeeringualalt välja ei arvata, võib nende kasutusele võtmine toimuda ainult vastava nõusoleku saamisel. Lisaks kontrollida, kas planeeringualale või lähedusse jääb taotletavaid alasid, st kuhu on esitatud geoloogilise uuringuloo või kaevandamisloa taotlus.</p>	<p>Maardlaid puudutavat täpsustati VTK pkt 4.10. Geoloogilise uuringuloo ja kaevanduslubade taotluste info esitatakse nende olemasolul KSH I etapi aruandes.</p>
13	<p>Hiiumaa vallavalitsus 27.07.2020 nr 8-3/576-1</p> <p>Hiiumaa Vallavalitsus on tutvunud Lääne-Nigula valla tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning praeguses etapis meil puuduvad ettepanekud.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>
14	<p>AS Eesti raudtee nr21-4/1913-1</p> <p>Käesolevaks ajaks on raudtee väljaehitatud kuni Turbani ja käivad projekteerimise ettevalmistavad tegevused Turba-Rohuküla lõigus.</p> <p>Arvestades eeltooduga esitab AS Eesti Raudtee seisukohta: Arvestada raudtee kaitsevööndis kehtivate piirangutega, mis on kehtestatud ehitusseadustiku §-s 73.</p> <p>Enne raudtee ehitamist ja ehitamise ajal tuleb arvestada planeeritava raudteetrassi koridoris (puhveralal) kehtivate tingimustega, mis on kehtestatud teemaplaneeringuga "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukohta määramine".</p> <p>Planeeritav lahendus peab arvestama teemaplaneeringus "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukohta määramine" kavandatuga ning ei tohi takistada raudteerajatiste, s.h raudtee elektripaigaldiste ja sideehitiste ehitamist, hooldust ja remondi teostamist.</p> <p>Tuulegeneraatorite asukohtade kavandamisel peab lähtuma avariohtu leevendavatest meetmetest ning arvestada, et nende kaugus raudtee kaitsevööndi piirist peab olema võrdne rajatise kogukõrgusega, millele on lisatud tiiviku laba pikkus. Kuni raudtee ehitusprojekti valmimiseni tuleb arvestada teemaplaneeringuga määratud raudteetrassi koridori piiriga.</p> <p>Analüüsida tuulegeneraatoritest elektrivõrku tootva energiaga kaasnevate häirivate sageduste mõju raudtee elektrivarustusele, sealhulgas raudtee kontaktvõrgus.</p> <p>Kui valikusse jäävad alad 1 või 2, siis palume planeeringu lahendus esitada AS-le Eesti Raudtee edasiseks koostööks, sealhulgas tuulikute väljavalitud asukohtade ja detailse lahenduse kooskõlastamiseks. Ühtlasi juhime tähelepanu, et planeeringu koostamise käigus võib selguda täiendavate tingimuste esitamise vajadus.</p>	<p>Raudtee kaitsevööndeid arvestatakse eriplaneeringu koostamisel.</p> <p>Planeeringu ja KSH koostamisel arvestatakse kavandatavast raudteetrassist tulenevate kitsendustega, sh AS Eesti Raudtee poolt ette nähtud kauguspiiranguga.</p> <p>KSH koostamisel täpsustatakse koostöös ettepaneku esitajaga, kas raudteel on kasutatavad seadmed, mida tuulikud võiksid häirida. Elektrivarustuse häireid tuulepark ei põhjusta, sest tuulepark ise peab vastama elektrivõrguga liitumise tingimustele, mis väljastatakse põhivõrgu ettevõtte poolt. Vastavuse kontrollimiseks viiakse läbi vastavad tootmistestid.</p> <p>Arvestatakse eriplaneeringu ja KSH koostamisel.</p>
15	<p>Seljaküla elanikud</p>	

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Kaaluda alternatiivseid energiatootmise variante (Päikeseenergiapark - eelistatuim variant, moodsale tehnoloogiale toetuv vesinikupõhine elektritootmine vms)</p>	<p>Eriplaneering on planeeringuviis, millega otsitakse asukohta huvitatud isiku poolt soovitavale objektile. Antud juhul on selleks objektiks tuulepark. Seega alternatiivsete energiatootmisviiside kaalumise eriplaneeringu ja selle KSH raames ei ole asjakohane. Siiski selgitame järgnevalt väljapakutud energiatootmise viisidega kaasnevaid aspekte. Päiksepaneelid on ka Eestis järjest enam kasutatav taastuvenergia tootmise viise. Siiski kaasneb ka nendega negatiivseid mõjusid. Arvestama peab, et päiksepaneelide maa-ala tarve on 1 MW tootlikusega paneelide ala rajamiseks 2-4 ha. Antud juhul soovitakse eriplaneeringuga kavandada kaasaegseid suure tootlikkusega tuulikuid, mille tootlikkus jääb vahemikku 6-8 MW tuulegeneraatori kohta. Kavandatava tuuliku (koos infrasüsteemiga) maa-ala tarve on kuni 2 ha ühe tuuliku kohta. Ehk sama võimsusega päiksepargi rajamine nõuaks 6-10 korda rohkem maad (metsa korral maksimaalselt 60 ha raadamine tuulepargi korral ja minimaalselt 360 ha raadamist päiksepargi korral). Raadatud metsalala, aga vähendab taastuvenergia positiivset keskkonnamõju. Sellest lähtuvalt ei ole päikseparkide rajamine metsastele aladele eelistatud lahendus.</p> <p>Vesinikupõhise elektritootmise puhul tuleb arvestada, et vesinik-kütuseelemendid on energia talletamise üksused (rohkem infot leiab: https://energiatalgud.ee/img_auth.php/9/96/TT%C3%9C._Mehaanikateaduskond._K%C3%BCtuseelemendid._%C3%95ppmaterjal.pdf). Vesinikku toodetakse kas veest või maagaasist/biometaanist. Vesinikku enda tootmine nõuab aga energiat. Energia saab tulla fossiilsetest allikatest või taastuvenergeetikast. Nn roheline vesinikuenergeetika all (millest on ajakirjanduses juttu olnud) mõistetakse taastuvenergiat kasutavat vesiniku tootmist veest või biometaanist. Ehk vesinikuenergiajaam saab esineda koos (ühises võrgus) tuulepargi, päiksepargi või bioenergia jaamaga. Vesiniku tootmist fossiilsete kütuste (nagu põlevkivi) abil ei saa pidada taastuvenergeetikaks.</p>
<p>Rajada tööstuslik tuulepark tuulele avatud piirkonda, merele lähemale (näiteks esialgne planeering suhteliselt inimtühjas Nõva metsades ja rabades)</p>	<p>Eriplaneeringuid koostatakse vastavalt planeerimisseadusele leidmaks sobivat asukohta huvitatud isiku rajada soovitavale objektile. Vastavatel objektidel on teatavad tehnilised parameetrid, antud juhul on oluliseks parameetrikas kaugus sobilikust alajaamast. Sellised alajaamad paiknevad rannikust eemal ja rannikuni ühenduse rajamine tooks kaasa üle 15 km kõrgepingitrassi rajamise. Tegu oleks olulise keskkonnamõjuga kõrgepingiliini rajamisega. Sellest lähtuvalt ei ole Nõva piirkond antud eriplaneeringuga hõlmatud potentsiaalselt sobilik ala. Ranniku (eeskätt Eesti lääneranniku) piirionnas on domineerivad arvukad looduskaitseks kitsendused, sealjuures esinevad pikki rannikut olulised lindude rändekoridorid. Antud probleematikat on rõhutanud nt Keskkonnaamet eriplaneeringu potentsiaalselt sobiliku ala 3 kohta, mis on aladest rannikule lähim.</p>
<p>Rajada tööstuslik tuulepark vähemalt 5 km kaugusele elamutest ja piirkonnas elavate nahkhiirte ja lindude rändeteedest jm eemale</p>	<p>Teostatud kaardianalüüsi kohaselt ei paikne kahjuks Lääne-Nigula vallas alad suurte tööstuslike tuuleparkide jaoks (üle 10 tuuliku), mis asuksid kõigist elamutest vähemalt 5 km kaugusel ja ei kattuks kaitsealuste aladega. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik kauguse elamutest järk-järguline ala täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest. See on põhjendatud leevendusmeede.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Palume läbi viia põhjalikud keskkonna uuringud ning kooskõlastada uuringud Keskkonnaministeeriumi, Terviseameti, Kaitseministeeriumi, Kultuuriväärtuste ametiga jne</p>	<p>Eriplaneeringu ja selle KSH raames kavandatakse erinevates töö etappides sobilikke uuringuid - asukohavaliku etapis ülevaatlikumad uuringud ja detailse lahenduse etapis detailsed uuringud. Kogu planeeringu ja KSH, sh uuringute, koostamine toimub pidevas koostöös eri ametkondadega. Ka eriplaneeringu asukohavaliku esimesele etapile (lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele) on eri ametkonnad esitanud arvukalt omapoolseid ettepanekuid edasiseks arvestamiseks, mis on lähtealusteks edasiseks planeeringu ja KSH koostamiseks.</p>
<p>Palume läbi viia nõutava 10-12 kuulised tuuleuurinud piirkonnas usaldusväärse ja kompetentse uuringufirma poolt</p>	<p>Eriplaneeringu ja KSH kontekstis ei ole tuuleandmete kogumine otseselt vajalik, sest eriplaneering ei määra tuuliku mudelit. Tuuleparkide planeerimisel kasutatakse tuuleandmeid peamiselt kõige optimaalsema tuuliku mudeli valimiseks (tuuliku mudel valitakse vastavalt esinevatele tuulekiirustele ja turbulentsi näitajatele). Märkime selgituseks, et Riigi Ilmateenistuse poolt esitatavad keskmise tuulekiiruse andmed, esitatakse 10 m kõrguste mõõtmisandmete põhjal. Kõrgemates õhukihtides valitsevad reeglina tunduvalt tuulisemad olud.</p>
<p>Teha ettepanekud Vabariigi Valitsusele, Keskkonnaministeeriumile, Terviseametile mujal maailmas teaduspõhiste uuringutele tuginevate (Saksamaa, Soome, Norra, Taani, Ameerika Ühendriigid jne) põhineva uute keskkonda ja elukvaliteeti säästvate seaduste vastuvõtmiseks (tuulikute kaugus elamutest, kaitsealustest liikidest, madalsagedusliku heli mõju uuringud olemasolevate tuuleparkide elanike seas jms)</p>	<p>Ettepanek ei ole lahendatav eriplaneeringu ja selle KSH koostamise raames.</p>
<p>16 Risti kogukond</p>	
<p>uurida madalsageduslike vibratsioonide ja müra mõju inimese tervisele; kaardistada täpsemalt varjutuse piirkond, arvestades pinnareljeefi. uurida tuugenite mõju mets -ja koduloomadele.</p>	<p>Tuulikute vibratsiooni, müra, sh madalsagedusliku müra ja varjutuse hindamine on mõjuvaldkonnana KSH käigus hinnatav. Antud teemad on nimetatud KSH VTK ptk 4.7 ja 4.8. Mets- ja koduloomadele mõju hindamine teemana lisati VTK ptk 4.8.</p>
<p>Vältimaks konfliktsituatsioonide tekkimist konkreetsetes asukohtades, suurendada tuugenite minimaalset vahemaad lähelamutest praeguse 1km asemel kaugemale või siis loobuda elamutele lähimatest positsioonidest. Tuulikute kõrguse planeerimisel eelistada madalamat tuuliku laba tipukõrgust, kui planeeringu lähteülesandes näidatud maksimaalne 290 m.</p>	<p>Seisukoht võetakse teadmiseks. Tuulikute täpne paiknemine, arv ja parameetrid selguvad alles planeeringu detailse lahenduse koostamise etapis. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik kauguse elamutest järk-järguline ala täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest.</p>
<p>17 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järeelvalve Amet</p>	
<p>Kuna maapinna absoluutkõrgus on erinev ning vaidlusi võib tekitada, mida loetakse olemasoleva maapinna kõrguseks, siis teeme ettepaneku määrata tuulikute maksimaalne kõrgus Eesti kõrgussüsteemist EH 2000 (Euroopa kõrgussüsteemist, Amsterdami null) lähtuvalt.</p>	<p>Lisame kõrguste esitamisel esitatud täpsustuse, iseenesest töötamegi EH2000 süsteemis.</p>
<p>18 Raimo ja Kaja Rüütel</p>	
<p>Tuulepargi rajamisel peaks KOV väga põhjalikult kaaluma, analüüsima ja hindama, millist mõju avaldab tuulepargi rajamine kohalikele elanikele (Praegune keskkonnamõjude hindamine on suhteliselt pealiskaudne!)</p>	<p>Käesoleva seisuga ei ole keskkonnamõju hindamist veel teostatud. Avalikustamisel on dokument "keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus". Teggu on põhimõtteliselt lähteülesandega keskkonnamõju hindamise teostamiseks, mis ütleb mis mõjusid ja kuidas hindama hakatakse.</p>
<p>KOV peaks hea seisma selle eest, et juhul kui tuulepargi rajamine Lääne-Nigula valda Ristile on mõödapääsmatu, arvestataks tuulikute ja lähimate elumajade kauguseks vähemalt 5 kilomeetrit. Juulis 2020 Risti Põhikoolis kõneles Enefit Green AS minimaalsest kaugusest elumajadest 1,2 kilomeetrit, mis on ilmselgelt liiga vähe ja ei ole aktsepteeritud.</p>	<p>Kaardianalüüsi andmetel ei esine Lääne-Nigula vallas territooriumeid kuhu mahuks tuulepark ja mis paikneksid 5 km kaugusel elamutest ja ei kattuks looduskaitsealuste aladega. Tuulikute vahekauguste määramisel lähtutakse esmalt mõjuhindamisel selguvatest põhjendatud tulemustest. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik kauguse elamutest järk-järguline ala täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Olemasolevate elektriliini koridoride laiendamisel tuleb kasutada maakaablit. On täiesti põhjendamatu kasutada Risti alevi/asula piirkonnas ja elumajade vahetus läheduses õhuliine. Praegune Risti alev ja alevi ümbrus koosneb õhuliinidest. See ei ole koht, kus arendaja peaks säästma. Risti on võidelnud pikalt selle eest, et 330 kv õhuliin ei läbiks Risti alevit ja nüüd pole mõistlik kaaluda 110 kv või võimsamate kv-ga õhuliinide rajamist/ laiendamist alevis.</p>	<p>Seisukoht võetakse teadmiseks. Elektriliini koridori paiknemine ja tehniline lahendus täpsustub edasise planeeringu koostamise käigus. Asulate piires (olenemata välja valitud alast) kavandatakse ühendusliini maakaabliks.</p>
<p>Planeeritavate tuulikute kõrgused on ebareaalselt suured/kõrged 250-290 meetri kõrgused tuulikud paigaldada asulate lähetele on lubamatu, kuna inimesed elavad suurte „teletornide“ vahetus läheduses, millega kaasnevad varjutused ja müra, mis on ka visuaalselt häirivad (hirmutavad). Ettepanek on Risti asulatele lähimad tuulikud rajada minimaalselt 5 km kaugusele, ning nende kõrgus ei tohiks olla rohkem kui 180-190 meetrit. Kuidas on võimalik teostada keskkonnamõjude hindamist, kui isegi Euroopas ei ole nii kõrgeid tuulikuks.</p>	<p>Eriplaneeringu lähtedokumendid kajastavad huvitatud isiku poolt soovitud maksimaalset tuuliku kõrgust. Tuulikute reaalne paiknemine, arv ja parameetrid selguvad alles eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise etapis. Iseenesest eristub eri kõrgusega tuulikute puhul peamiselt visuaalne mõju. Teiste mõjuvaldkondade puhul ei esine olulist vahet, kas tuulik on 180 või 290 m kõrgune. Visuaalse mõju hindamisel kasutatakse fotomontaaze, mis võimaldavad kujutada erinevaid tuulikuks olenemata nende kõrgusest. Seega on võimalik mõjude hindamist teostada ka ilma konkreetset tuulikumudelit teadmata. Lisaks täpsustame, et Euroopas, nt Saksamaal Gaildorfi ja Münsteri vahel on käesoleval hetkel olemas 245m kõrgused tuulikud, mis asuvad lähimast elamust ca kilomeetri kaugusel, sh asuvad tuulikud 100m kõrguse mäe otsas ja paistavad ca 350m kõrgustena.</p>
<p>Ettepanek on asula vahetuslähedusel vähendada tuulikute arvu- praegu planeeritud 30 asemel 20 tuulikud ühtse pargina.</p>	<p>Eriplaneeringu lähtedokumentide kohaselt soovib huvitatud isik rajada tuuleparki, mis koosneb 17-30nest tuulikust. Tuulikute täpsem arv selgub edasisel planeeringu koostamisel.</p>
<p>Tuleb analüüsida millist negatiivset mõju avaldab tuuleparkide olemasolu kinnisvaraturul, mis on niigi maapiirkonnas madalad.</p>	<p>Mõju hindamine kinnisvara väärtusele on KSH VTKs määratud. Hindamine toimub erialakirjanduse ja teiste riikide vastavate uuringute alusel.</p>
<p>19 Eesti Keskkonnamõjude Koda 27.08.2020 nr 1-5/20/2820</p> <p>VTK sisaldab eksitavat väidet, et eriplaneeringu ja KSH koostamisel lähtutakse maakonnaplaneeringusse üle võetud teemaplaneeringus “Tuuleenergeetika” seatud tuuleenergeetika ruumilise arendamise põhimõtetest ja teemaplaneeringu elluviimise võimalustest. Nimelt ei arvesta dokumendid “Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad” ja “Lääne-Nigula valla eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise esimene etapp. Väljatöötamise kavatsus” kehtivas maakonnaplaneeringus “Tuuleenergeetika” seatud tuuleenergeetika ruumilise arendamise põhimõtete ega teemaplaneeringu elluviimise võimalustega, vaid kavandavad olulisi muudatusi, mida ei põhjendata (vt kirja p 2 ja 3).</p>	<p>Antud peatükki KSH VTKs täpsustati. KOV eriplaneering on maakonnaplaneeringut muutev, kuna tuulepargi potentsiaalsete asukohtadena vaadeldakse väljaspool maakonnaplaneeringus määratud tuuleparkide arenduspiirkondi paiknevaid alasid. Samuti kavandatakse tuulikuks, mille kogukõrgus võib olla üle 250 m. Samas eriplaneeringu koostamisel arvestatakse maakonnaplaneeringu põhimõtteid (v.a. arenduspiirkondade määramine). Maakonnaplaneeringusse sisse viidud tuuleenergeetika teemaplaneering ja selle KSH on olulised infoallikad eriplaneeringu koostamisel. Samas tuleb arvestada, et teemaplaneering on mõnedes aspektides praeguseks vananenud. Eriplaneeringuga on eeldatavalt võimalik leida täiendav tuulepargi ala teemaplaneeringus määratud põhimõtteliselt sobivate ja täiendavat tähelepanu vajavate alade hulgast. Eriplaneeringu suurem täpsusaste võimaldab liigispetsiifilisi kitsendusi kajastada täpsemalt, sh viia läbi vajalikke täpsustavaid uuringuid kitsenduste ulatuste täpsustamiseks.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>Võimalike asukohtade kaardistamise eelanalüüs välistaval meetodil (VTK peatükk 1.2.) on läbipaistmatu ja piisavalt põhjendamatult. VTK-s puudub selgitus, kuidas kujunes loend looduskaitseolulistest alade ja objektide kohta ning millistel alustel moodustati puhvrid. Kehtivas maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus "Tuuleenergeetika" jõuti loendini looduskaitseolulistest objektidest ja vajalike puhvrite ulatusest aruteludel Keskkonnaameti ja erialaspetsialistidega. Kõnealuse eriplaneeringu ja VTK koostamisel midagi sarnast toimunud ei ole. Lisaks on välja toomata täielik loend objektidest ja tunnustest, mida kaardistamise eelanalüüsil kasutati. "Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringud. Olemasoleva olukorra analüüs, planeeringulahenduse kujunemine, keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne" (OÜ Hendrikson ja Ko, 2012) on tabelis 10 lk 132-134 esitatud kaitstavatele loodusobjektidele määratud piirangud (punane- tuuleenergeetika arendamiseks tõenäoliselt ebasobiv ala, kollane-tõsist tähelepanu vajav ala) ja hinnangud neile. Selline esitusviis loob selge ülevaate, missuguseid objekte ja kuidas arvestati.</p> <p>Palume täiendada VTK peatükki 1.2, lisades sellesse puuduvad põhjendused ning selgitused.</p>	<p>Asukohtade kaardistamise eelanalüüs on teostatud selgitamaks, kus valla territooriumil paiknevad alad, mis on eriplaneeringu objektiks oleva tuulepargi jaoks piisavalt suured ja tehniliselt sobilikud (15 km raadiuses sobilikust alajaamast). Eelanalüüsi mõte on esitada eelkõige kohalikule elanikkonnale täpsem info, kuhu tuulepark teoreetiliselt tulla võib. Seega on alade esialgsed ulatused näidatud pigem suuremana, sest alade hilisem laiendamine, võib osutuda keerukaks. Alade asukoha eelvalik (sh vajadusel täiendavate looduskaitseolulistest kauguspiirangute kokkuleppimine) toimub eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande koostamise raames. Üks ühele maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus kasutatud meetoodika ülevõtmist eriplaneeringu koostamisel ei pea KSH koostaja õigeks. Antud meetoodika on kasutatav suure pindalaliste alade temaatilisel planeerimisel, kuid eriplaneeringu koostamisel on võimalik aladele (eeskätt väljavalitud alale) läheneda suurema detailsusega. Näiteks on teemaplaneeringus I kat kotkaste ja must-toonekure püsielupaikade ümber arvestatud 2 km puhvriga. Tõmmates kõigi I kat kotkaste ja must-toonekure püsielupaikade ümber 2 km välistava ala, saame me väga ulatusliku piirangu. Vaadeldes antud püsielupaiku aga lähemalt, võib osutuda, näiteks et 1) realselt on püsielupaigaga kaitstav pesa hävinud, 2) antud püsielupaiga lindude täpsemal uuringul selgub, et piiranguala peaks mõnes ilmakaares olema suurem, samas kui teises ilmakaares on toitumisala oluliselt väiksem. Ka teemaplaneeringu KSH aruanne, ütleb: "Määratud puhvrite vajalikkust ja täpset ulatust kaaluda igal üksikjuhul eraldi. Tegemist on maksimaalse ulatusega ja see võib osutuda konkreetse situatsioonis oluliselt väiksemaks (kuni seadusekohase piiranguni)." Seega kuna tegu on eriplaneeringu menetlusega, mis võimaldab hilisemates etappides vajadusel väga konkreetseid väliuuringuid asukoha eelvalikuga selgitatud alal, siis on otstarbekas esialgu kaardistada alad suuremana ning järgmistes etappides hakata neid vajadusel kitsendama. VTK pkt 3.1.4 esitati võrdlus teemaplaneeringu KSH aruandes esitatud looduskaitseolulistest kauguskriteeriumite ja eriplaneeringu esialgsel kaardianalüüsil kasutatud kauguskriteeriumite vahel.</p>
<p>VTK-s on arvestatud oluliselt vähem looduskaitseolulisi tunnuseid kui kehtivas nende puhvrite kohta koos selgitustega ja põhjendustega, kui need on erinevad. Näiteks teemaplaneering "Tuuleenergeetika" rakendas LK I kaitsekategooria kotkaliikide ja must-toonekure püsielupaikade puhul "punast" (välistavat) puhvrit 2 km raadiuses ja "kollast" (tõenäoliselt ebasobiv ala) puhvrit 5 km raadiuses, kõnealune eriplaneering on igasuguste põhjendusteta kasutanud kümme korda väiksemaid puhvriteid: "Linnustiku jaoks olulised alad välistati sealjuures koos kaitse-eesmärkide tagamiseks vajalike minimaalsete puhvritega/---/ kotkaste ja must-toonekure püsielupaikad 200-500 m puhvriga." teemaplaneeringus (mis on võetud maakonnaplaneeringu koosseisu), rakendatud puhvrid erinevad kuni kümnekordselt või puuduvad üldse. Palume koostada kõigi teemaplaneeringu "Tuuleenergeetika" kaardianalüüsis kasutatud tunnuste võrdlustabel Lääne-Nigula valla eriplaneeringu KSH VTK kaardianalüüsis kasutatavate looduskaitseolulistest objektide (tunnuste) ja nende puhvrite kohta koos selgitustega ja põhjendustega, kui need on erinevad.</p>	<p>Võrdlustabel lisati VTK pkt 3.1.4. Märkime veelkord, et lähtudes eriplaneeringu etapilisusega ei ole otstarbekas asukoha eelvaliku VTKs, ilma igasuguste uuringutega, määrata kõigi EELISes märgitud I kat kotkaste ja must-toonekure pesade ümber 2-5 km välistavat ala. Seepärast soovitakse looduskaitseolulisi kitsendusi eriplaneeringu ja KSH läbiviimisel järk-järgult täpsustada.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>VTK koostamisel ei ole kasutatud (ja seetõttu puudub ka viide) tööd "Saare, Hiiumaa, Lääne ja Pärnu maakonna maismaa-alal maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu koostamine: Analüüs linnustiku osas teemaplaneeringuga kavandatavate objektidega kaasnevatest võimalikest mõjudest ja neid leevendavatest meetmetest" (Kuresoo, A., Leito, A., Luigujõe, L. 2011. Eesti Maaülikool, Tartu). Nimetatud töö sisaldab olulist teavet looduskaitsealsete oluliste linnuliikide rändepeatuspunktid, rändeteede jm kohta neljas rannikumaakonnas, sealhulgas Lääne-Nigula valla territooriumil. Töös toodud ei ole lähteseisukohtades ega KSH VTK-s arvestatud. Palume nimetatud töö arvesse võtta ning eriplaneeringu dokumente vastavalt täiendada.</p>	<p>Nimetatud töö on üheks aluseks linnustikualase mõjuhindangu koostamisel KSH I etapi aruandes. Viide tööle lisati KSH VTK ptk 4.1. KSH I etapi aruande koostamisel, sh mõjuhindangute andmisel, lähtutakse nii andmebaasidest, piirkonnas eelnevalt tehtud uuringutest kui ka aladel tehtavatest välivaatlustest.</p>
<p>Nahkhiirtele avalduva mõju käsitlemisel tuleb lisaks KSH VTKs mainitud andmebaasidele juhinduda ka EUROBATSi juhendist "Guidelines for consideration of bats in wind farm projects". Palume lisada juhend KSH väljatöötamiskavatsuses viidatud alusmaterjalide loetelusse ning täiendada KSH väljatöötamiskavatsust vastavalt juhendile, sh määratleda, millises etapis viiakse läbi juhendi kohased uuringud.</p>	<p>Vastavalt ettepanekule täiendati KSH VTKs ptk 4.1. Kuna eriplaneeringu ja selle KSH ülesehitus on etapiline, siis on ka väliuuringute kavandamine etapiline. KSH I etapis on ette nähtud ülevaatlilikud väliuuringud selgitamiseks alade põhimõtteliste sobivust tuulepargi tarbeks ning kavandamiseks täpsemaid uuringuid asukohta eelvalikuga väljalataval alal detailse lahenduse KSH raames. EUROBATSi juhendist lähtutakse arvestades eriplaneeringu protsessi eripärasid.</p>
<p>Tulenevalt eeltoodud puudustest on Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO) seisukohal, et dokumente "Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta eelvaliku lähteseisukohad" ja "Lääne-Nigula valla eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise esimene etapp. Väljatöötamise kavatsus" tuleb oluliselt täiendada. PlanS § 102 lg 2 sätestab, et avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukohta eelvaliku lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses vajalikud muudatused. EKO hinnangul on vajalikud muudatused niivõrd olulised, et enne järgmist etappi, milleks on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukohta eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks, tuleb eelvaliku lähteseisukohad ja KSH VTK uuesti avalikustada. PlanS selles etapis kordusavalikustamist sõnaselgelt ette ei näe, kuid selle läbiviimine järgib igati PlanS § 9 esitatud avalikkuse kaasamise ja teavitamise põhimõtet.</p>	<p>KSH VTKd on täiendatud laekunud ettepanekute alusel. Peamiselt on täiendused seisnenud täiendavate mõjuvaldkondade lisamises ja juba eelnevalt VTKs käsitletud teemavaldkondade täpsustamises. KSH VTKs tehtud täiendused ei ole niivõrd suuremahulised, mis nõuaksid dokumendile uuesti avaliku väljapaneku korraldamist. Kõigil ettepanekuid esitanud osapooltel on võimalik täiendatud VTKga ja laekunud ettepanekute vastustega tutvuda. Samuti toimuvad ettepanekute arvestamist kajastavad avalikud koosolekud. Eriplaneering ja selle KSH on oma olemuselt avalikud protsessid, seega kui osapooltel on täiendavaid ettepanekuid võib neid esitada kogu planeeringu menetlusaja jooksul. Märkime, et seaduse kohase KSH I etapi aruande kooskõlastamisele eelneb KSH aruande koostamine. KSH I etapi aruande koostamise on EKO poolne panus igati tervitatav.</p>
<p>EKO on ühtlasi seisukohal, et eriplaneeringu esimeses etapis on rikutud PlanS 99, mis käsitleb koostööd ja kaasamist kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukohta eelvaliku tegemisel. § 99 lg 2 ütleb sõnaselgelt, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku koostamisse kaasatakse valdkonna eest vastutav minister, isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu. EKO kui valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone ühendav organisatsioon on seisukohal, et sisulist kaasamist eelvaliku tegemisse (VTK ptk 1.2) ei ole toimunud. Kaasamiseks ei saa lugeda teate edastamist avaliku väljapaneku kohta.</p>	<p>Eriplaneeringu menetlusel ei ole rikutud PlanS 99 nõudeid. Juhime teie tähelepanu, et lähteseisukohtade ja KSH VTK avalikustamise näol on tegu eriplaneeringu asukohta eelvaliku koostamise ühe esimese toiminguga. Lähteseisukohtades ja KSH VTKs esitatud potentsiaalselt sobilikud alad on esitatud arutelu avamiseks antud objekti asukohta eelvaliku tegemisel. Alternatiivina oleks olnud võimalik VTKs esitada ainult info, et kaalumisel on vastavalt algatamisotusele kogu valla territoorium. See aga oleks kohalikele elanikele andnud palju ebamäärasema teabe objekti võimaliku paiknemise kohta. Asukohta eelvaliku tegemine ise toimub edasise planeeringu ja KSH I etapi aruande koostamisel ja selle tegemisse kaasatakse PlanS § 99 lg 2 kohased isikud. Asukohta eelvaliku käigus vaadeldakse esialgselt kaardistatud alasid täpsemalt ning leidakse koostöös erialaspetsialistide jt huvipooltega aladest sobivaim. Sealjuures on selge, et edasise planeeringu (nii asukohta eelvaliku kui detailse lahenduse koostamise) ja KSH-de käigus toimub alade oluline täpsustamine (kitsendamine).</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

	<p>Lisaks rõhutame, et väliuuringute läbi viimine nii linnustiku kui nahkhiirte osas on eriplaneeringus valituks, st tuuleenergeetika arendamiseks sobilikeks osutunud aladel kindlasti vajalik, et saada alusandmed, mille põhjal hinnata võimalikke muutusi seoses tuulikute rajamise ja tööga.</p>	<p>Seisukoht teadmiseks võetud. KSH I etapi käigus toimuvad ülevaatlitused linnustiku (läbiviija Andrus Jair, tööde käigus konsulteeritakse vastavalt vajadusele teiste liigispetsialistidega) ja nahkhiirte inventuurid (läbiviija Matti Masing) kõigil kolmel potentsiaalselt sobilikul alal. Antud inventuuride eesmärgiks on kontrollida andmebaaside infot ning anda hinnang potentsiaalselt sobilike alade reaalse sobilikkuse osas (anda alade sobilikkuse paremusjärjestus vastavalt tundlike linnuliikide ja käsitiivaliste arvukust arvestades). Välitöödega alustati 2020 kevadel ning need kestavad sügisrände lõpuni. KSH I etapi välitööde eesmärgiks on ühtlasi panna paika välitööde vajadus detailise lahenduse KSH koostamiseks.</p>
<p>20</p>	<p>Traperii OÜ 25.08.2020</p> <p>Meie ettepanek on laiendada arendusala „Ala 2“, et see hõlmaks endast ka kahte viimast kinnistut (77601:003:0701; 77601:003:0702). Keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses esitatud kaartide ja informatsiooni põhjal on võimalik järeldada, et antud kinnistud jäeti „Ala 2“ välja tõenäoliselt nii kaitsealuse liigi leiukoha ala tõttu kui ka arendusala terviklikusse säilitamise eesmärgil. Tulenevalt asjaolust, et muuhulgas ka Eestis on rajatud tuuleparke kaitsealuste liikide leiukohtade vahetusesse lähedusse ilma olulise negatiivse mõjuta (näiteks Virtsu II tuulepargi puhul), peame asjakohaseks, et antud kinnistutele elektrituulikute paigutamise võimaliku mõju kaitsealuse liigi leiukohale hinnataks planeerimisemenetluse hilisemas faasis kui selleks on kogutud rohkem teavet. Me ei pea mõistlikuks välistada antud kinnistuid potentsiaalsest arendusalast „Ala 2“ niivõrd alguses faasis puuduliku teabe alusel. Potentsiaalse tuulepargi arendajana kinnitame valmisolekut ja huvi rajada elektrituulikuid antud kinnistutele.</p>	<p>Potentsiaalselt sobilikud alad on kujunenud kaardianalüüsi alusel, mis ei arvesta kinnistute omandit, kuid võtab arvesse muuhulgas kaitsealuste alade ja liikide teadaolevaid asukohti. Antud kinnistud on potentsiaalselt sobilikust alast välja jäätud kuna ühel neist on teadaolev kaitsealuse liigi elupaik ja teine paikneb potentsiaalselt sobilikust alast lahus. Arvestades kaitsealuse liigi tundlikust ei pea KSH koostaja antud kinnistute hõlmamist potentsiaalselt sobilikku alasse põhjendatuks.</p>
<p>21</p>	<p>Piirsalu Küla Selts MTÜ 27.08. 2020</p>	

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>3.1. Ülesande püstitus ei lähtu taotlusest. Taotluses on huvitatud isik nimetanud tuulepargi põhiparameetreid, mis ei kattu lähteseisukohtades esitatuga. Eeldused ja seisukohad on põhjendamata.</p> <p>3.1.1. Eelvaliku lähteseisukohtade koostaja on punktis 3 Eriplaneeringu asukohta eelvalikul käsitletavat ülesanded alapunktis 3.1. Tehnilised nõuded asukohta eelvaliku tegemiseks toonud välja asukohavaliku tegemise eeltingimused:</p> <p>3.1.1.1. tuulepargi jaoks vajaliku ala suurus on ca 2500 ha;</p> <p>3.1.1.2. tuulepark koosneb 17 kuni 30-st kuni 290 m kõrgustest tuulegeneraatoritest, tuuleparki teenindavatest teedest, pargisisesest elektrivõrgust ja alajaamast;</p> <p>3.1.1.3. liitumine teha 330 kV alajaama. Tuulepargi alajaama ja 330 kV alajaama vahelise õhuliini pikkus võib olla kuni 15 km. Määrata liini trassi koridor;</p> <p>3.1.1.4. planeeringu koostamisel arvestada keskkonnanõuetega piirangutega, lähtudes piirangute selekteerimisel seejuures konkreetse kaitseala objekti kaitse-eesmärgist;</p> <p>3.1.1.5. tuulepark peab moodustama terviku (mitte koosnema lahustükkidest).</p> <p>3.1.2. Ükski lähtedokument ei sisalda informatsiooni planeeritavate tuulikute arvu ja kõrguse kohta.</p> <p>3.1.3. Selgusetud on tehniliste nõuete lähtealused nii ala suuruse kui liitumisvajaduse osas 330 kV alajaamaga. Eestis on tänase seisuga 11 330 kV alajaama, ja nende hulka ei kuulu Risti 110 kV alajaam. Harku-Lihula-Sindi kõrgepingeliini teemaplaneeringu menetlusest teada olevalt on planeeritud 330 kV alajaamad sõlmpunktidesse Harkusse, Lihulasse ja Sinti, aga mitte Ristile. Seda kinnitab AS Elering põhivõrgu kaart. See nõue kitsendab tuuleparkide rajamise võimalusi Eestisse oluliselt ja välistab nende rajamise kavandatavale planeeringualale.</p> <p>3.1.4. Lähteseisukohad sisaldavad nõuet arvestada vaid keskkonnanõuetega piirangutega, lähtudes piirangute selekteerimisel seejuures konkreetse kaitseala objekti kaitse-eesmärgist. Arvestamata on maakasutust, majanduslikke mõjusid, elukeskkonda, sotsiaalseid, esteetilisi, ajaloolisi jms aspekte. Lisada nii alade eelvaliku kui ka KSH väljatöötamise kavatsusse.</p>	<p>Palume täpsustada, mida soovitakse. Eriplaneeringu koostamist alustatakse võimalusel vastavalt arendaja plaanidele ning neid on ka vastavalt kohalikule omavalitsusele ja osavallakogudele ning kogukonnakogudele tutvustatud (olemas protokollid). Lähteseisukohtadega määratakse edasise töö tegemise põhimõtted, sh täpsustatakse ka algatamisotsuses ning kavandatavat objekti puudutatavat informatsiooni. P 3.1.3. Alajaama ühenduse teemat täpsustatakse lähteseisukohtades ja KSH VTKs. Ühendus on võimalik teha 330 kV õhuliinile rajatavasse 330 kV alajaama. Eelistada tuleb olemasolevate alajaamade asukohti - see on kõige keskkonnahoidlikum lahendus.</p> <p>Lähteseisukohtasid täiendatakse p 3.1.4 väljatoodu osas. KSH eesmärk on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõuetega seaduse (KeHJS) kohaselt arvestada keskkonnanõuetega strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnanõuetega ja edendada säästvat arengut. Antud KSH VTK on juba võtnud paljude mõjuvaldkondade osas laiemat lähenemist kui KeHJS seda ette näeb. Kõik KSH I etapi aruandes hinnatavad mõjuvaldkonnad koos selgitustega on esitatud VTK ptk 4.</p>
<p>3.2. Arusaamatuks jääb, millisel viisil on teostatud potentsiaalselt sobilike alade eelvalik. Selgitada ja täpsustada, miks on sisse võetud alad 1 ja 3, kui on ilmne, et need sisaldavad ilmseid välistusi.</p>	<p>Palun selgitada, millised on välistused aladel 1 ja 3.</p> <p>Töö koostamisel kasutati meetodikat, kus arvestati keskkonnanõuetega piiranguid, teede jms tehnobjektide nõutud puhverstoone ning lisati ka puhver elamuadega 1km. Nii leiti 5 ala, millest lisakriteeriumite abil valiti välja 3 ala. Edasisel töö koostamisel võrreldakse erinevaid eelvalikualasid omavahel ja selgitatakse täiendavalt võimalikke keskkonnamõjusid. Potentsiaalselt sobilike alade leidmiseks teostatud kaardianalüüsi meetodikat on selgitatud KSH VTK ptk 1.2.</p>
<p>3.3. Põhjendamata on ala suuruse 2500 ha suuruse nõue. Põhjendada.</p>	<p>2500 ha suuruse nõue lähtus huvitatud isiku taotlusest ning vastavalt taotlusele analüüsiti ka võimalikke asukohtasid tuulikupargi tegemiseks.</p>
<p>3.4. Välistada Lääne-Nigula valla planeeringualana, kuna see ei vasta taotleja esitatud tingimustele.</p>	<p>Planeering on algatatud kohaliku omavalitsuse diskretsiooniotsusega kogu valla territooriumil - ehk laiendas planeeringuala võimalikult suureks, et kõik isikud oleksid kaasatud. Taotleja taotlus on sellisel puhul soovituslik.</p>
<p>3.5. Taotleja planeeringu lähtetingimuste muutmisel määrata tuuliku lähimaks võimalikuks kauguseks elumumaa sihtotstarbega maaüksusest või muu sihtotstarbega maal paiknevast elamust vähemalt 3,5 km.</p>	<p>Ettepanek on teadmiseks võetud. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik järk-järguline tuulikute ja elamute vahemaa täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>3.6. Määrata üksiktuuliku suurimaks võimalikuks kõrguseks mitte rohkem kui 190 m.</p>	<p>Ettepanek on teadmiseks võetud, võimalusel palun esitada põhjendus, et miks peaks tuulik olema 190 m kõrgune. Tehnoloogia arengu järgi ei ole mõistlik toota madalamate tuulikutega elektrienergiat, kuna need pole nii efektiivsed, kui kõrgemad tuulikud. Kui tuulik juba ehitatakse, siis ta võiks olla võimalikult efektiivne, muuhulgas võimaldab kõrgemate tuulikutega toota rohkem energiat sealjuures vähema müraga - kõrgema tuuliku rootori kaugus maapinnast kaguemal, st müraallika vahemaa vastuvõtjaga suureneb veelgi. Seetõttu ei ole praegu lähteseisukohtade staadiumis otstarbeks sellist piirangut määrata - piirangud peavad olema põhjendatud, st miks valida vähem keskkonnasõbralik ehk madalam ja väheefektiivsem tuulik suurema ja parema asemel. Edasise protsess raames toimub tuuliku kõrguse piirangu täpsustamine.</p>
<p>3.7. Määrata tuulikupargi suuruseks mitte rohkem kui 10 tuulikut.</p>	<p>Ettepanek on võetud teadmiseks, palume täiendavat selgitust koos argumenteeritud põhjendustega. 17-30 tuulikut on lähtunud huvitatud isiku taotlusest ning vastavalt taotlusele analüüsitaksegi võimalikke asukohtasid tuulikupargi tegemiseks.</p>
<p>3.8. Mitte välistada lahustükseid planeeringualasid.</p>	<p>Tuulikupark on tehnoloogiliselt üks tervik - tuulikud seotakse tuulikuid ühendava alajaamaga, mis omakorda ühendatakse põhivõrguga. Kehtib loogika, et mida vähem kaablite meetreid ja alajaamu, seda keskkonnasõbralikum lahendus. Seetõttu ei ole otstarbekas siduda tuulikuid suurema maa-ala tagant.</p>
<p>3.9. Mitte arvestada 15 km kauguse piiranguga olemasolevast alajaamast (110 kV või 330 kV).</p>	<p>15 km määrang tuleneb huvitatud isiku taotlusest, mis omakorda on seotud sooviga, mitte teha pikka ühendusliini, millega kaasneb oluline keskkonnamõju. Tulenevalt varasemast protsessist ning hetkeseisuga olenevatest teadmistest seda parameetrit ei muudeta, kuna pikem ühendusliin omab suuremat keskkonnamõju.</p>
<p>3.10. Mitte planeerida tuulikuparke senise olulise inimtegevuse mõjuta aladele (metsamassiividesse) vaid keskkonnarikkelistesse asukohtadesse (ammendatud karjäärialad vms).</p>	<p>Keskkonnarikkelised asukohad ei ole välistatud. Metsamassiivide välistamiseks palun esitada põhjendused, miks neid peaks välistama. Praeguses staadiumis ei näe töö koostajad vastuolu tuulikute ja metsa säilimise vahel (va raadamiseks hädavajalik ala). Lisaks aitab mets vähendada müra- ja visuaalset häringut.</p>
<p>3.11. Leida ja hinnata reaalseid alternatiive sealhulgas viia läbi nende KSH.</p>	<p>Töö koostajad hindavad reaalseid asukohaalternatiive ja koostavad vastava mõjuhindamise.</p>
<p>4.1. Uuendada planeeringula lähteülesande revideerimise tulemusel muutunud KSH ruumilist ulatust.</p>	<p>Palun ettepaneku tegijalt selgitust, mida on mõeldud. Planeeringu ja selle KSH ruumiline ulatus on kogu Lääne-Nigula valla territoorium, hiljem juba täpsete alade võrdlemisel nende mõjude ulatus, mis võib ulatuda ka väljapoole Lääne-Nigula valla territooriumi. Seda ulatust ei saa otsustega muuta ega suunata.</p>
<p>4.2. Arvestada, et praegusest lähteülesandest tuleneva planeeringuala ruumilise ulatuse mõjuala ületab eriplaneeringu ruumilise ulatuse alast väljapoole. See tingib vajaduse kaasata planeeringu protsessi mõjutatud omavalitsused ja mõjutatud aladele jäävad mõjutatud subjektid.</p>	<p>Lähtuvalt lähteülesandes ja VTKs esitatud kaasatavate isikute tabelile kuuluvad kaasatavate isikute hulka ka naaberomavalitsused. Kõigil isikutel (olenemata nende elukoha omavalitsusest) on võimalik esitada omapoolseid ettepanekuid kogu eriplaneeringu koostamise käigus.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>4.3. Ruumilise ulatuse kirjelduse koosseisus nimetatud riigihanke 217848 tehnilises kirjelduses loetletud tingimused (otsitakse eriplaneeringuga asukohta tuulepargile, mis koosneb 17 kuni 30-st kuni 290 m kõrgustest tuulegeneraatoritest, tuuleparki teenindavatest teedest, pargisisesest elektrivõrgust ja alajaamast. Tuulepargi jaoks vajalikuala suurus on ca 2500 ha. Tuulepark liidetakse 330 kV alajaama ning tuulepargi juures paikneva alajaama ja 330 kV alajaama vahelise õhuliini pikkus võib olla kuni 15 km) ei vasta eriplaneeringu algatamise taotluses küsitule. Taotlus ei sisalda tuulikute arvu ega kõrgust. Mittesisaldavad kitsendused kõrvaldada.</p>	<p>KOV eriplaneering on planeeringu viis, millega otsitakse olulise ruumilise mõjuga objektile asukohta ja asukoha leidmisel koostatakse selle objekti detailne lahendus. Sellise objekti asukohta valikul ja edasisel planeerimisel on mõju hindamise oluliseks sisendiks kavandatava objekti parameetrid. See on vajalik ka hankeobjekti piiritlemiseks, et pakkuja saaks aru, mis on töö ülesanne ja ulatus. Ühtegi ORME objekti ei ole võimalik planeerida ega selle mõjusid hinnata teadmata objekti tehnilisi näitajaid. Näiteks on väga erinev kas asukohta otsitakse 3-le 35 m kõrgusele tuulikule või 30-nele kuni 290 m kõrgusele tuulikule, sest näiteks selliste tuuleparkide maa-ala nõudlus ja ka planeeringu ja KSH koostamise töömaht on väga erinev. Sellest lähtuvalt on (PlanS § 99. lg 3 kooskõlas olevana) KSH VTK koostamisse kaasatud ka huvitatud isik, kes on täpsustanud soovitud objekti parameetreid. Kuna eriplaneeringu eesmärk on just konkreetsele objektile asukohta valimine, siis ei ole otstarbekas otsida asukohta objektile, millel puuduvad mingidki parameetrid ja mis ei vasta soovitud tingimustele. Planeeringu lõpptulemus peab olema aluseks ehitusprojekti koostamiseks ja ehitusloa taotlemiseks, milleks peab olema konkreetne valmislahendus ning kehtestamisest 5 aasta jooksul peab planeeritu valmis olema.</p>
<p>4.4. Arusaamatuks jääb eelanalüüsi meetodika välistusalade ja asukohta eelvalikualade määramisel. Hindaja enda poolt välja toodud välistused välistavad alade I ja III kasutuselevõtu planeeringu seniste eesmärkide saavutamiseks. Ometi on need toodud justkui võrdsed alternatiivid alale II. Tegemist on tahtliku moonutamisega, mis annab võimaluse demonstreerida näilist demokraatiat, kuid pole seda tegelikult mitte. Arendaja ilmne huvi on saavutada oma eesmärk alal II ja alternatiivid kannavad kattevarju eesmärki.</p>	<p>KSH koostaja jaoks olid VTK koostamise seisuga kõik 3 potentsiaalselt sobilikku ala leitud sama kaardianalüüsi meetodikaga ja seega võrdsel lähtepositsioonidel. KSH läbiviimise käigus (sh ametkondade, erialaspetsialistide arvamuste kogumine ja välitööd) toimub järk-järgul alade piiride täpsustamine ja nende sobilikkuse hindamine. KSH I etapi tulemus on hinnang alade sobivuse kohta (sobivuse paremusjärjestus).</p>
<p>4.5. Määrata välistuspuhvriks 2000 m elu- ja ühiskondlikest hoonetest. Mõõndused lubada isikute nõusolekul kinnisturaamatusse kantud kitsendusena</p>	<p>Ettepanek on teadmiseks võetud. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik järk-järguline ala täpsustamine. Võimalusel palume täpsustada, milliseid kitsendusi ja ja kelle maaomandile kandeid soovitakse, palume ka kontrollida selle soovi õiguspärasust ja teostatavust vastavalt AÕS-s sätestatule.</p>
<p>4.6.1. Määrata alade mõjualad ja esitada aladele mõjualade simulatsioonid kaardimaterjalina, vähemalt: 4.6.1.1. kõik dokumendi tabelites 1, 2 ja 3 nimetatud objektide osas. 4.6.1.2. allpool loetletud, inimesele, tema tervislikule ja emotsionaalsele seisundile, ainelis-materiaalsele olukorrale, väärtushinnangutele mõjuvate asjaolude osas.</p>	<p>Tuuleparkidega kaasnevad mõjualad erinevad mõju liigiti. Selleks, et mõjude ulatust ja olulisust selgitada viiaksegi läbi KSH. Antud KSH lisana on koostamisel kaardirakendus https://arcg.is/Duv9a2 Antud kaardirakendusele kantakse KSH aruande valmimisel nende mõjude ulatus, mis on asukohavaliku etapis ruumiliselt määratletav ja avalikult kuvada lubatav (I ja II kaitsekategooria liike puudutavaid andmeid ei ole lubatud avaldada). Mõjuhindamine toimub vastavalt KEHJS-es sätestatule ja väljatöötamise kavatsuses määratud lähtealustele.</p>
<p>4.6.2. Selgitada, millele tuginedes järeldub, et kaitseala tüüpi objektide suhtes avalduv mõju on vähetõenäoline. Korraldada mõju hindamine.</p>	<p>KSH VTKs ei ole esitatud väidet, et kaitseala tüüpi objektidele avalduv mõju on vähetõenäoline. VTKs on esitatud ülevaade kõigi potentsiaalselt mõjutatavate kaitsealade kaitse-eesmärgid ja lähtuvalt kaitse-eesmärkidest antud hinnang, kas mõju võib esineda või mitte. Hindamisel on lähtutud asjaolust, et ükski potentsiaalselt sobilik tuulepargi ala ei kattu kaitsealaga, seega ei ole võimalik kaitsealade terviklikkusele mõju avaldamine. Vaadeldud on kaitse-eesmärgiks olevate elupaikade ja liikide kohta olemasolevat infot ning selle põhjal antud hinnang, kas mõju avaldamine on tõenäoline. Lihtsustatult on mõju avaldamine tõenäoline kaitsealadele, mille kaitse-eesmärgiks on linnuliikide või nahkhiirte kaitse. Alade puhul, mille kaitse-eesmärgiks on taimede ja koosluste kaitse, mõju ei avaldata, sest mõju saaks avaldada kui muudetakse taimede/koosluste kasvutingimusi (veerežiim ja valgusrežiim), kuid seda ei ole ette näha. Mõjuhindamine kaitsealadele, mille puhul mõju ei ole välistatud, viiakse läbi valitud 3-le alale planeeringu järgmises etapis.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

4.6.3. Selgitada, millele tuginedes järeldub, et kaitsealustele taimeliikidele on mõju väljaspoole kasvukohti paiknemisel objektide suhtes avalduv mõju on vähetõenäoline. Korraldada mõju hindamine.	Kaitsealustele taimeliikidele on võimalik negatiivse mõju avaldamine, kui nende kasvukohtades kavandatakse otsesest ehitustegevust või sellega kaasnevaid tegevusi (nt raiet). Tuulikute ja nendega seotud rajatiste paigutamisel väljaspoole kasvukohti on mõju avaldamine ebatõenäoline.
4.6.4. Hinnata ja uurida püsielupaikade ja projekteeritavate kaitsealuste objektidele ilmnevat mõju KSH-s.	Antud mõjuvaldkondade hindamine on kajastatud KSH VTK ptk 4.2.. Püsielupaik on üks kaitseala alaliik ning juhul kui piirkonnas paikneb projekteeritavaid kaitsealasid, siis on ka need antud peatükis esitatud.
4.6.5. Hinnata ja uurida kaitsealustele taimeliikidele ilmnevat mõju KSH-s.	Taimestiku mõjuvaldkond on kajastatud KSH VTK ptk 4.1.
4.6.6. Inventeerida täiendavalt ehitustegevuse otsesele mõjualale jäävaid elupaiku ja taimeliike, Korraldada KSH ja teha vajadusel ettepanekud nende kohase tasemega kaitse alla võtmiseks.	KSH koostaja ei pea asjakohaseks taimestiku inventuuride kavandamist KSH asukohavaliku etapis, sest antud etapis ei ole teada tuulikute jt rajatiste asukohad ehk ehitusalune ala. Kõikide potentsiaalselt sobilike alade tervikulates detailne taimekoosluste inventeerimine ei ole mõistlik ressursikasutus. KSH asukohavaliku etapis lähtutakse EELIS andmebaasis ja metsaregistris olemasolevast infost ja KSH I etapi aruandes pannakse paika inventeeringute jt uuringute vajadus KSH detailse lahenduse koostamiseks. Detailse lahenduse koostamise käigus uuritakse läbi tuulikute ehitusalused alad.
4.6.7. Selgitada, millele tuginedes järeldub, et vääriselupaikadele avalduv mõju väljaspoole vääriselupaiku paiknevate objektide suhtes avalduv mõju on vähetõenäoline. Korraldada mõju hindamine.	Metsakooslustele on võimalik negatiivse mõju avaldamine, kui metsakooslusele kavandatakse otsesest ehitustegevust või sellega kaasnevaid tegevusi (nt raiet) või ehitustegevust koosluse vahetusse lähendusse, mis muudaks vee- või valgusrežiimi. Kaardianalüüsis on metsa vääriselupaikade esinemisalad tuulepargi asukohana välistatud ja seega otsesest mõju ei esine. Kaudselt võib esineda vee- ja valgusrežiimi muutus, mida saab hinnata KSH detailse lahenduse etapis, sest on vaja teada kuhu tulevad ehitusalad.
4.6.8. Selgitada, millele tuginedes järeldub, et NATURA 2000 aladel olevate taimeliikide ja koosluste avalduv mõju vähetõenäoline. Korraldada mõju hindamine.	Natura aladel kaitstavatele taimeliikidele ja kooslustele on võimalik otsene negatiivse mõju avaldamine, kui nende esinemisaladel kavandatakse ehitustegevust või sellega kaasnevaid tegevusi (nt raiet). Tuulikute ja nendega seotud rajatiste paigutamisel väljaspoole kasvukohti ja kooslusi on otsese mõju avaldamine ebatõenäoline. Natura aladel paiknevate taimeliikide kasvukohad ja kooslused on esialgsel kaardianalüüsil tuulepargi võimaliku asukohana välistatud. Kaudselt võiks esineda vee- ja valgusrežiimi muutus, kuid sellise mõjuala ulatus on kuni paarkümmend meetrit. Tuulikute vundamenti ala jääb kaugemale kui paarkümmend meetrit Natura aladel kaitstavate taimeliikide ja koosluste esinemisalast, sest tuuliku tiivik ei tohi ulatuda üle potentsiaalselt sobiliku ala piiri. Seega on välistatud ka kaudse mõju esinemine Natura loodusalade kaitse-eesmärgiks olevate taimede ja koosluste esinemisaladele.
4.6.9. Selgitada, millele tuginedes järeldub, et inventeeritud elupaikadele avalduv mõju on ebatõenäoline. Korraldada mõju hindamine.	Vt eelmine vastus Natura alal esinev kaitse-eesmärgiks olev kooslus on Natura elupaik.
4.6.10. Uurida ja hinnata KSH-s sarnaselt põhjaveele veekogudele avalduvat mõju.	Tuulepargi rajamisega ei kaasne lokaalset veetarvet või reovee teket. Veekogude kaitseks ehitustegevusega kaasnevate mõjude eest kehtivad veeseaduse ja looduskaitseaduse alusel veekaitse- ja ehituskeeluvööndid. Teadaolevalt ei kavandata ehituskeeluvööndite vähendamist. Järgides ehituskeeluvööndite paiknemist ei ole tõenäoline veekogudele avalduva olulise negatiivse mõju esinemine.
4.6.11. Uurida ja hinnata KSH-s planeeringu mõju soostikele.	Mõjuvaldkond lisati VTK ptk 4.4.
4.6.12. Kirjeldada pärandkultuuri objekte kui kaitsevajadusega objekte, mitte kui soovitatavalt säilitatavaid. Käsitleda KSH-s.	Pärandkultuuri objektid ei ole osteselt kaitsevajadusega objektid, neid ei ole kavandatud kaitse alla võtta. Mõju hindamine kultuuripärandile, sh pärandkultuuri objektidele, on mõjuvaldkonnana kajastatud ptk 4.12.
4.6.13. Uurida ja hinnata tuulikute mõju liiklusohutusele nende nähtavusulatusala teedel.	Teemavaldkond lisati KSH VTK ptk 4.16.

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>4.6.14. Inventeerida ja hinnata KSH käigus planeeringuga kavandatava tegevuse mõjuala väärtuslikud vaated ja väärtuslikud maastikud ning uurida neile avalduvat mõju. Lisanduva vaated ja maastikud lisada valla üldplaneeringule. Väär on väide mõju puudumisest.</p>	<p>Piirkonna väärtuslikud maastikud ja kauni vaatega teelõigud on määratud maakonnaplaneeringus. Väärtuslike maastike ja kauni vaatega teelõikude täpsustamine on valla üldplaneeringu ülesanne. Eriplaneeringu KSH ülesanne ei ole täiendavate väärtuslike maastike või kauni vaatega asukohtade määramine. Küll aga teostatakse KSH käigus tuulepargi visualiseeringud vaatekoridorist, mida omavalitsus ja kohalik elanikkond peavad olulisteks.</p>
<p>4.6.15. Kuna maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering on osutunud arendajale aegunuks ja ebavajalikuks, siis ei saa eriplaneeringust lähtuda ka tõenäoliselt aegunud maakonnaplaneeringust juba seetõttu, et käsitletud kujul maakonda enam ei eksisteeri. Seega peab eriplaneering revideerima kõiki maakonnaplaneeringu käsitlusi väärtuste osas. Sama kehtib omavalitsuse kehtivate üldplaneeringute kohta, mis on ilmselt aegunud ja milles kirjeldatud väärtused aja jooksul muutunud ja vajavad ümber hindamist. Seda enam tuleb seda teha uue üldplaneeringu koostamise valguses vältimaks hilisemaid vastuolusid või käsitlemata aspekte.</p>	<p>Eriplaneering tegeleb ORME objektile asukoha valiku ja hilisemas etapis selle detailse kavandamisega. Eriplaneering saab seega nii maakonnaplaneeringut kui ka üldplaneeringut muuta ORME objekti osas. Asjaolu, et eriplaneeringuga taotletakse ühe maakonnaplaneeringu aspekti muutmist ei muuda teisi maakonnaplaneeringu aspekte tühiseks. Eriplaneering on üldplaneeringu täiendamiseks määratud planeeringuliik. Juhul, kui eriplaneering kehtestatakse enne üldplaneeringut, siis on võimalik kanda eriplaneeringuga määratu üldplaneeringusse.</p>
<p>4.6.16. Mitte arvesse võtta kaugust lähimast 330 kV alajaamast kuna see pole KSH käsitluse subjekt.</p>	<p>Tegu on selgelt KSH käsitluse objektiga. Tuulepargi kavandamisel ei ole oluline mitte ainult tuulepargi enda asukoht, vaid ka trassikoridor, mis ühendab tuulepargi kohalikku alajaama elektrivõrgu alajaamaga. Eriplaneeringu I etapp peab määrama ka ligikaudse trassikoridori ja seega KSH hindama ka selle rajamise mõjusid.</p>
<p>4.6.17. Müra hindamisel kohaldada mitte indikatiivset hindamist, vaid teostada faktilised mõõtmised simulatsiooniobjektidega.</p>	<p>Müratasemete hindamisel lähtutakse keskkonnaministri 6.12.2016 määrusest nr 71 "Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid". Objektide puhul, mida alles planeeritakse ei ole võimalik kohapeal läbi viia mõõtmisi, sest müraallikat, mida mõõta, pole olemas. Selliste objektide puhul teostatakse arvutuslikku hindamist. Arvutuslikud müra leviku mudelid on koostatud halvimalle võimalikule olukorrale ehk hindavad reaalsusega võrreldes müra tasemeid pigem üle. Müra leviku mudelid on koostatud lähtudes reaalsetest mõõtmisandmetest ja füüsika seadustest. Märkime, et KSH saab kavandada ka hilisemat seiret, mis muuhulgas võib sisaldada tuulepargi rajamise järgset müraseiret - kohapealseid müramõõtmisi. Seire soovitused määratakse KSH aruannetes.</p>
<p>4.6.18. Uurida ja hinnata mõju piirkonna mainele.</p>	<p>Mõju piirkonna mainele ei ole KeHJS kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise hindamisvaldkond, ettepanekut arvesse ei võeta. Tunnetuslikult (Eesti kodanikuna) võib öelda, et nii Eesti kui ka teiste EL riikide praktika põhjal on näha, et maine piirkonnas paraneb - eesrindlikult mõtlev ja tulevikku vaatav kogukond ja keskkonnasõbralik roheenergiat tootev piirkond. Hea võimalus on kasutada ära põlevkivienergia asendamise mõtet jms.</p>
<p>4.6.19. Viia läbi sotsioloogilised uuringud.</p>	<p>KSH koostaja ei näe vajadust KSH VTKs määratud mõjuvaldkondade hindamiseks sotsioloogilise uuringu läbiviimiseks. Ka teie ettepanekust ei selgu, mis oleks antud uuringu sisu.</p>
<p>4.6.20. Hinnata täiendavate uuringute vajadust. Läbi viidavad ja kasutatavad uuringud peavad olema teaduspõhised.</p>	<p>KSH I etapi aruanne paneb muuhulgas paika uuringute vajaduse KSH detailse lahenduse koostamise etappi. KSH I etapi aruande koostamiseks teostatakse ülevaatlilikud linnustiku ja nahkhiirte inventuurid. Ülejäänud uuringud teostatakse edaspidistes etappides, vastavalt teaduslikult määratud meetodikatele ja praktikatele. Uuringute läbiviimist korraldavad erialaspetsialistid.</p>
<p>4.6.21. Hinnata majanduslikku mõju maavararessursile, mis on vajalik planeeringu eesmärkide täitmiseks.</p>	<p>Majandusliku mõju hindamine strateegiliste võimalike majandusvaldkondade arengute vaates ei ole KeHJS kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise hindamisvaldkond. Tegemist on riiklikul tasemel strateegilise teemaga. Samuti jääb selgusetuks, millisele küsimusele soovitakse vastust. Ettepanekut ei arvestata.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukohta
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>4.6.22. Hinnata majanduslike mõjude koosmõju reaalkaardis.</p>	<p>Majandusliku mõju hindamine strateegiliste võimalike majandusvaldkondade arengute vaates ei ole KeHJS kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise hindamisvaldkond. Tegemist on riiklikul tasemel strateegilise teemaga. Käesoleva planeeringu raames hinnatakse kavandatava tegevuse üldist majanduslikku mõju olemasolevasse kohaliku taseme toimimisse. Ettepanekut ei arvestata.</p>
<p>4.7. Määrata ja mudeldada kõikide inimesele, sealjuures mitte ainult tema tervisele avaldavate mõjude ulatus ja esitleda seda mõjuala kaardina, kajastades vähemalt järgmisi mõjusid:</p> <p>4.7.1. Tuulikute nähtavusala, arvestades eraldi tänast reaalsel olukorda ja olukorda ilma varjavate objektideta.</p> <p>4.7.2. Mõra leviala samatugevusjoontena tuulikute erinevate tööolude ja erinevate ilmaolude korral. Mitte arvestada loodusliku mürafooni kui inimkõrvale omasega. Arvestada ekstreemsete seisunditega ja sellega, et müra hajutav foon võib ajas väheneda (metsamassivide vähenemine). Arvestada, et tuulikute amortiseerumine võib mürataset suurendada.</p> <p>4.7.3. Varjutus, arvestades kalendaarse ja kellaajalise dünaamikaga.</p> <p>4.7.4. Mõjud ja kitsendused majandustegevusele. Näidata samatugevusjoonena ala, millisel kitseneb maalalade senisele kasutusotstarbele omane või seniste kitsendustega mitte välistatud (majandus)tegevused. Sealjuures võimalused paigaldada alale või ala mõjualale eriplaneeringuga kavandatavaid objekte.</p> <p>4.7.5. Mõjud kinnisasjade väärtusele. Näidata samatugevusjoonena või tabeli kujul, olulise mõju korral objektide kaupa kinnisasjade väärtuse langus või tõus.</p>	<p>Antud KSH lisana on koostamisel kaardirakendus https://arcg.is/Duv9a2 Antud kaardirakendusele kantakse KSH I etapi aruande valmimisel nende mõjude ulatus, mis on asukohavaliku etapis ruumiliselt määratletavad. Asukohavaliku etapis ei määrata tuulikute asukohti ja seega saavad müra, nähtavuse, varjutuse modelleeringud olla indikatiivsed. Täpsemad hinnangud antakse detailse lahenduse koostamise etapis. 4.7.2 - tuulikute müra hinnatakse lähtuvalt Eestis kehtivale tööstusmüra hindamise meetodikale ISO 9613-2. Majandustegevuse kitsendamise käsitluse puhul võetakse aluseks olemasolev olukord - st et kui alal on maatulunduslik maakasutus, mida ei muudeta, siis ei ole tegemist majandustegevuse kitsendamisega; kui alal on hoone, mida ei ole enam võimalik sihtotstarbeliselt kasutada või piiratakse juurdepääsu alal, siis on tegemist kitsendusega. Antud mõjuvaldkonna puhul puudub teadaolevalt meetodika hinnangu samatugevusjoontena esitamiseks. Mõju hindamine kinnisvara väärtusele on KSH VTKs määratud, hindamine toimub erialakirjanduse ja teiste riikide vastavate uuringute alusel. Eraldi kinnistute kaupa hindamist asukohavaliku etapis ei teostata.</p>
<p>4.8. Luua kompensatsioonimehhanismid isikutele laskuvate mõjude leevendamiseks ja kahjude hüvitamiseks. Kompensatsioonimehhanismid peavad olema õiglased ja leevendama mõjusid isiklikult neile, kellele mõjud avalduvad. Kokkuleppel võib neid rakendada kogukondlikult.</p>	<p>Majanduslike kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine ei ole KSH ülesanne, kuid KSH saab välja tuua erinevad võimalused ja tüübid kompensatsioonimehhanismide jaoks. Samas on teada, et riik tegeleb kompensatsioonimehhanismide väljatöötamisega. Kuni õigusaktidega kompensatsioonimehhanismide määramise on kompensatsioonimehhanismide kokkuleppimine omavalitsuse ja huvitatud isiku vahelise kokkuleppe küsimus.</p>
<p>4.9. Arvestada ehitusetapi mõjude hulka õhusaastest, maavarade kaevandamisest, vibratsiooni ning mõjud elukeskkonnale.</p>	<p>KSH I etapi aruandes käsitletakse ehitusaegseid mõjusid (õhusaaste, müra, vibratsioon, ressursitarve, mõju infrastruktuurile) ulatuses, mis on võimalik asukohavaliku etapi täpsusastet (ei ole teada tuulikute ja neid ühendavate trasside täpsed asukohad ja maht) arvestades. Täiendati KSH VTK ptk 4.17.</p>
<p>4.10. Arvestada ja kajastada KSH-s, et kasutusetaapi mõjud avalduvad kogu kasutusetaapi vältel. Sealjuures on mõjusid, mille mõju võib ajas leeveneda ja teisi, mille mõju võib suurened.</p>	<p>Asjaolu võetakse arvesse KSH aruande koostamisel.</p>
<p>4.11. Arvestada sulgemisetapi mõjudega. Kirjeldada sulgemisetapi tegevused ja hinnata nende mõjud.</p>	<p>Teemavaldkonda on asjakohane käsitleda detailse lahenduse KSH aruandes, kuid üldine reegel on, et pika elueaga objektide puhul on otstarbekas hinnata sulgemisaegseid ja lammutusaegseid võimalikke mõjusid siis, kui see aeg on nt 3-5 aasta kaugusel, sest siis tagatakse kogu protsessi vastaval ajal kehtivate keskkonnanormide järgimine, sest tänasel hetkel me ei tea, millised normid kehtivad 30a pärast. Asukohavaliku KSH I etapi aruandes ei ole teemavaldkond asjakohane, sest see ei erine asukohtade lõikes olulisel määral.</p>

Lääne-Nigula valla eriplaneeringu asukoha
eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.
Seisukohad laekunud arvamustele.

<p>4.12. Tagada maa korrastamise reservi moodustumine.</p>	<p>Ehitusseadustiku praegu menetletavas eelnõus on vastav nõue ka kirjas - st ettevõtte peab loataotlusega koos esitama Euroopa Majanduspiirkonnas asuva krediidi- või finantseerimisasutuse või kindlustusandja garantii või finantstagatist tõendava dokumendi. Garantii või finantstagatist peab katma kõikide taotletud tuulikute lammutamise korraldamise ja maa korrastamise kulud. Reaalse reservi ehk tagatiste kogumine algab siis, kui alustatakse lammutamise ettevalmistust- ka selleks kaalutakse keskkonnamõjude hindamise läbiviimist ja koostatakse vastav kava. Muuhulgas on suurtel ettevõtetel ka majandustegevuse tõrke kindlustus, mis vajadusel katab teatavad kohustused ja ärikahjud. Märgime, et KSH raames ei saa selliseid tagatiseid nõuda.</p>
<p>22 Risti kogukonnakogu 27.08.2020</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamiskavatsusele ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.uurida madalsageduslike vibratsioonide ja müra mõju inimese tervisele; 2.kaardistada täpsemalt varjutuse piirkond, arvestades pinnareljeefi; 3.uurida tuugenite mõju mets -ja koduloomadele. <p>Planeeringu lähteseisukohtadele ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vältimaks konfliktsituatsioonide tekkimist konkreetses asukohtades, suurendada tuugenite minimaalset vahemaad lähelamutest praeguse 1 km asemel kaugemale või siis loobuda elamutele lähimatest positsioonidest. 2. Tuulikute kõrguse planeerimisel eelistada madalamat tuuliku laba tipukõrgust, kui planeerigu lähteülesandes näidatud maksimaalne 290 m. 	<p>1. Kajastatud KSH VTK ptk 4.7. ja 4.8. Arvestatakse KSH aruande koostamisel.</p> <p>2.Kajastatud KSH VTK ptk 4.8. Arvestatakse KSH aruande koostamisel.</p> <p>3.Mõjuvaldkond lisatud KSH VTK ptk 4.1.</p> <p>Ettepanekud on võetud teadmiseks ning neid analüüsitakse edasises protsessis. Eriplaneeringu asukohavaliku ja selle KSH raames on võimalik kauguse elamutest järk-järguline ala täpsustamine lähtuvalt mõjude esinemisest.</p>
<p>23 Martna osavallakogu 07.08.2020</p> <p>Arutelul tehtud ettepanekud ala 3 osas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hinnata mõju sotsiaalsetele vajadustele – turismivaldkond (väikeettevõtted) 2. Hinnata mõju lindude rändele (lindude rändekoridorid) 3. Hinnata mõju nahkhiirte elupaikadele 4. Koostada mürakaart (müraringid, teedevõrgustik, majapidamiste asukohad) 5. Koostada visuaalid 290m ja 200-250m tuulikutega Niinja, Keskvere, Kabeli, Laiküla, Mõrdu ja Liivi külade kohta 	<p>1. Mõjuvaldkond lisatud KSH VTK ptk 4.9. Mõju hinnatakse KSH aruande koostamisel.</p> <p>2. Mõju linnustikule hinnatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.1.</p> <p>3. Mõju nahkhiirtele hinnatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.1.</p> <p>4. Mürakaardid koostatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.7.</p> <p>5. Edasises tööprotsessis koostatakse soovitud visuaalid, kuid kuna tuulikute täpsed asukohad ei ole teada, siis need on illustratiivse tähendusega.</p>
<p>24 Kullamaa osavallakogu 07.08.2020</p> <p>Arutelul tehtud ettepanekud ala 3 osas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hinnata mõju sotsiaalsetele vajadustele – turismivaldkond (väikeettevõtted) 2. Hinnata mõju lindude rändele (lindude rändekoridorid) 3. Hinnata mõju nahkhiirte elupaikadele 4. Koostada mürakaart (müraringid, teedevõrgustik, majapidamiste asukohad) 5. Koostada visuaalid 290m ja 200-250m tuulikutega Niinja, Keskvere, Kabeli, Laiküla, Mõrdu ja Liivi külade kohta 	<p>1. Mõjuvaldkond lisatud KSH VTK ptk 4.9. Mõju hinnatakse KSH aruande koostamisel.</p> <p>2. Mõju linnustikule hinnatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.1.</p> <p>3. Mõju nahkhiirtele hinnatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.1.</p> <p>4. Mürakaardid koostatakse KSH aruande koostamisel, teemavaldkond esitatud KSH VTK ptk 4.7.</p> <p>5. Edasises tööprotsessis koostatakse soovitud visuaalid, kuid kuna tuulikute täpsed asukohad ei ole teada, siis need on illustratiivse tähendusega.</p>